

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЛІНГВОДИДАКТИКИ**

**Кваліфікаційна робота
магістра**

на тему **ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛІЗАЦІЇ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ
В АНГЛОМОВНИХ МЕЛОДРАМАТИЧНИХ ТЕЛЕСЕРІАЛАХ**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи 8.0351-а
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.041 Германські мови
та літератури (переклад включно),
перша – англійська
освітньо-професійної програми
Мова і література (англійська)
Ульяник Анастасія Юріївна

Керівник к.ф.н., доц. Залужна М. В.

Рецензент к.ф.н., доц. Шама І. М.

Запоріжжя – 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології

Кафедра англійської філології та лінгводидактики

Освітній рівень магістр

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

Освітньо-професійна програма Мова і література (англійська)

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри

Надточій Н. О.

« ____ » _____ 2022 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
УЛЬЯНИК АНАСТАСІЇ ЮРІЇВНИ

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проєкту) «Особливості вербалізації гендерних стереотипів в англійськомовних мелодраматичних телесеріалах».

Керівник кваліфікаційної роботи (проєкту) Залужна Марина Володимирівна, к.ф.н., доцент.

затверджені наказом ЗНУ від «24» травня 2022 року № 570-с

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи 5 грудня 2022 р.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проєкту) ключові положення лінгвістичного впливу гендерних стереотипів на світосприйняття особистості; скрипти телесеріалів в якості цитованого вербалізованого матеріалу; словники української мови.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

1) проаналізувати основні підходи до вивчення поняття «гендерні стереотипи»; 2) виділити риси гендерних стереотипів та їхню роль у сучасних медіа; 3) проаналізувати вплив стереотипів у мові на свідомість людства; 4) здійснити аналіз лексичних одиниць сучасних мелодраматичних телесеріалів “Bridgerton”, “Emily in Paris”, “Anne with an E” на наявність гендерних стереотипів

5. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи (проєкту)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Залужна М. В., к.ф.н., доц.	17.06.2022	17.06.2022
Розділ 1	Залужна М. В., к.ф.н., доц.	24.07.2022	24.07.2022
Розділ 2	Залужна М. В., к.ф.н., доц.	14.09.2022	14.09.2022
Висновки	Залужна М. В., к.ф.н., доц.	30.10.2022	30.10.2022

6. Дата видачі завдання 25.05.2022

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проєкту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	травень 2022	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	травень 2022	виконано
3.	Написання вступу	червень 2022	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	липень 2022	виконано
5.	Написання практичного розділу	вересень 2022	виконано
6.	Формулювання висновків	жовтень 2022	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	грудень 2022	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	грудень 2022	виконано
9.	Захист	грудень 2022	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату)

Магістрант _____

А. Ю. Ульяник

Керівник роботи _____

М. В. Залужна

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____

Е. О. Веремчук

РЕФЕРАТ

Дипломна робота – 61 стор., 50 джерел, 3 додатки

Об'єкт дослідження: гендерні стереотипи.

Мета роботи: аналіз вербалізованих сполучень, що позначають гендерні стереотипи та формування шляхів подолання гендерних стереотипів на прикладі лексики англomовних мелодраматичних телесеріалів.

Теоретико-методологічні засади: ключові положення лінгвістичного впливу гендерних стереотипів на світосприйняття особистості (В. Лавриненко, Т. Кокнова, О. Гірняк, Т. В. Кравець, Ш. Берн, Дж. Уільямс та ін.).

Отримані результати: з епохи античності мовним підкресленням гендерних стереотипів слугують стилістичні вираження антитези та повторення. Вживання форм фемінітивів, як в англійській мові (за допомогою суфікса *-ess* або додавання слова *woman*), так і в українській мові (використовуючи суфікси (-ка, -иця, -иня, -еса) впливають на зменшення ролі гендерних стереотипів вербально. Популяризація стереотипізації зумовлена в тому числі мовним аспектом засобів масової інформації, літератури, реклами, текстів пісень та фільмів. В ході дослідження серед цитованого матеріалу лексичних одиниць виділяються використання стилістичних прийомів: здебільшого порівнянь, епітетів, анафор та епіфор та граматичних конструкцій: переважно пасивних конструкцій та підсилюючих частин мови (прикметників та прислівників).

Ключові слова: *гендер, стереотип, лексема, вербалізація, стилістичний прийом, граматична конструкція*

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ ЯК ПРЕДМЕТ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	6
1.1 Проблема визначення гендерних стереотипів в публічному дискурсі.....	6
1.2 Принципи класифікації гендерних стереотипів.....	16
РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ МОВНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ В СУЧАСНИХ ТЕЛЕСЕРІАЛАХ	24
2.1 Мовні засоби відбиття гендерних стереотипів в телесеріалі “Bridgerton”.....	24
2.2 Мовна об’єктивація гендерних стереотипів у телесеріалі “Emily in Paris”.....	33
2.3 Вербалізація гендерних стереотипів в телесеріалі “Anne with an E”	38
2.4 Статистичне обчислення дослідженого матеріалу.....	43
ВИСНОВКИ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	53
ДОДАТОК А	58
ДОДАТОК В	60
ДОДАТОК С	61

ВСТУП

Інтерес до питання гендерних стереотипів не зникає тисячоліттями. Вчені досліджують шляхи становлення проблеми та її розвиток з точки зору синхронії та діахронії. Саме по собі поняття «гендер» має на меті розгляд «жіночого питання» та «чоловічого питання», вирішення проблем сексуальних меншин та інших соціальних груп в першу чергу вербалізовано. Через це, тема дослідження має теоретичну лінгвістичну значущість.

Детальним дослідженням гендерних стереотипів та їх впливом на мовну діяльність особистості займались В. Н. Лавриненко, Т. А. Кокнова, О. Г. Гірняк, Т. В. Кравець, А. В. Сизоненко, Ш. Берн, Дж. Уільямс.

Попри вагомий інтерес до проблеми гендерних стереотипів та велику кількість присвячених їм наукових праць, у лінгвістиці досі існують дискусійні положення. Зокрема, не остаточно вирішеним є питання про визначення гендерних стереотипів у мові, принципи їх класифікації, способи вербалізації у художніх творах, структурні та стилістичні характеристики мовних засобів, які актуалізують стереотипи в різних типах текстів.

Актуальність дослідження. Питання культури, релігії, глобалізації, які рухають людство до прогресу, змінюють і сферу гендерних відносин. Ці зміни визначаються у трансформації структури сім'ї, положенні жінки в кар'єрній сфері, дискримінації за віком, статтю та статусом під час працевлаштування тощо. Зазначені зміни провокують зростання дослідницького інтересу до дослідження гендерних відносин, зокрема стереотипів. У свою чергу, мова як знакова система має вагомий вплив на вирішення гендерного питання, оскільки вона несе поліфункціональний характер та має посередницьку роль.

Не можна не зазначити вплив усного мовлення в сучасних англомовних мелодраматичних телесеріалах на формування сталих гендерних норм у світосприйнятті глядачів. Для досягнення розвитку демократичного

суспільства, людству важливо знаходити шляхи вирішення лінгвістичних, соціальних і психологічних проблем, які виникають у взаєминах між чоловіками і жінками. На основі шляхів вирішення проблем, можливе створення адекватної гендерної політики, що буде сприяти подоланню наслідків існуючої гендерної нерівності та поліпшенню гендерної ситуації в суспільстві в цілому. Для цього потрібно встановити, яку роль відіграє мова під час поширення гендерних стереотипів.

Об'єкт дослідження: гендерні стереотипи.

Предмет дослідження: способи вираження гендерних стереотипів в англійськомовних мелодраматичних телесеріалах.

Метою дослідження є аналіз вербалізованих сполучень, що позначають гендерні стереотипи та формування шляхів подолання гендерних стереотипів на прикладі лексики англійськомовних мелодраматичних телесеріалів.

Досягнення мети дослідження реалізовано шляхом виконання таких дослідницьких завдань:

- 1) проаналізувати основні підходи до вивчення поняття «гендерні стереотипи»;
- 2) виділити риси гендерних стереотипів та їхню роль у сучасних медіа;
- 3) проаналізувати вплив стереотипів у мові на свідомість людства;
- 4) на основі авторського емпіричного дослідження здійснити аналіз лексичних одиниць сучасних мелодраматичних телесеріалів *“Bridgerton”*, *“Emily in Paris”*, *“Anne with an E”* на наявність гендерних стереотипів.

Матеріалом дослідження слугують тексти сценарію перших сезонів телесеріалів *“Bridgerton”*, *“Emily in Paris”*, *“Anne with an E”*.

Методи дослідження. Дослідження здійснювалося на основі використання наступних методів та прийомів: лінгвістичне спостереження, аналіз теоретичних та практичних джерел, критичний огляд літератури та статистичних методів обчислення кількісних результатів.

Наукова новизна дослідження полягає у системному аналізі мовної реалізації феномену гендерних стереотипів у сучасних медіа.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання його результатів для подальших теоретичних і практичних досліджень гендерної нерівності у сфері лінгвістики, а також викладання навчальних дисциплін «Стилістика», «Лінгвокультурологія», «Лінгвістика тексту» та «Практичний курс англійської мови».

Робота пройшла апробацію на науково-практичній студентській конференції. Результати дослідження представлено у публікації: Ульяник А. Ю. Мовні засоби вираження гендерних стереотипів у сучасному кінематографі (на матеріалі телесеріалу “*Bridgerton*”). Збірник наукових праць студентів, аспірантів і молодих вчених «Молода наука-2022»: у 4 т. Запоріжжя: ЗНУ, 2022. Т. 2. С. 21–23.

Структура роботи дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел.

У вступі подано загальні відомості стосовно даної наукової роботи, починаючи від умотивування теми, актуальності дослідження, мети, завдань, визначення об’єкту, предмету та структурування роботи.

Перший розділ обґрунтовує загальні відомості про поняття «гендерні стереотипи», його дефініцію та повну класифікацію. Наведено дані щодо розгляду питання гендерної стереотипізації з точки зору синхронії та діахронії. Уточнено інформацію щодо проведених досліджень, стосовно теми гендерних стереотипів. У другому розділі наведено власний аналіз лексичних одиниць на позначення гендерних стереотипів на основі сучасних англомовних мелодраматичних телесеріалів, підкреслюючи їх стилістичні та структурні особливості; матеріал проаналізовано статистично.

У висновках подано узагальнені результати проведеної роботи.

Загальна кількість сторінок 61, кількість використаних джерел 50.

РОЗДІЛ 1

ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ ЯК ПРЕДМЕТ ЛІНГВІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

1.1 Проблема визначення гендерних стереотипів в публічному дискурсі

Специфіку взаємин людини зі світом виражає поняття приналежності до певної групи, де споконвіків існує чітка ієрархічна система як засіб поділу людства, зумовлена гендером, віком, рівнем освіти, статусом тощо. Тлумачний словник української мови дає наступні дефініції поняттю «гендер». По-перше, гендер відповідає за відмінні анатомічні ознаки між чоловіками та жінками. По-друге, зазначений термін трактують в якості соціально-рольового статусу, який відповідає за соціальні можливості тієї чи іншої статі в сферах освіти, професійної діяльності та сім'ї, а також відображає відмінності поведінкових реакцій та емоційних характеристик чоловіків та жінок [Словник української мови 1998, с. 539].

Згідно з цим, одним із фундаментальних розподілів людства прийнято вважати поділ на дві статі. Науковці різних часів відмічали різницю в поведінці між представниками протилежних статей, що викликало інтерес до чоловічої та жіночої природи [Chanter 2006, p. 164]. Тим самим було обрано номенклатуру для обох статей за біологічними та соціокультурними ознаками, що зумовило виникнення категорії «гендер» спочатку в суспільних науках, а згодом і в мовознавстві, для позначення біологічної статі людини (*sex*) та соціокультурної статі (*gender*). У той час, коли основним фактором біологічної статі є сукупність анатомічних і фізіологічних ознак, за якими можна визначити стать людини, гендер характеризується сукупністю соціальних ознак, норм, цінностей, поведінкових реакцій та особливостей комунікації,

завдяки яким формуються риси особистості. Активної диференціації в сучасному світі зазнає поділ на додаткові гендери. Прикладом цього можна вважати ЛГБТ спільноти, поширенню яких значною мірою слугує мова, яка має соціальний характер [Carrington 1999, p. 176].

Звернемо увагу на наступну дефініцію, яку дає тлумачний словник української мови стосовно терміну «*стереотип*». Стереотип описується як повторювальна думка, яка стала звичайною, загальноприйнятою і якої дотримуються і наслідують у своїй діяльності [Словник української мови 1978 с. 689]. Розгляд фактичного матеріалу дає змогу узагальнити, що раніше зазначене поняття не несе на меті істинної думки. Воно стало результатом причинно-наслідкового зв'язку свідомості суспільств, які були до сучасності і які існують зараз. Утім, ретельне висвітлення проблеми може започаткувати способи її подолання.

Необхідно зосередити увагу на терміні «*гендерні стереотипи*», який в сучасному світі описує усталені правила поведінки представників різних гендерів. Гендерні стереотипи мають тісний зв'язок із гендерними ролями, які (за належністю) повинні виконувати обидві сторони. Цей термін привертав увагу як багатьох зарубіжних науковців, таких як Ш. Берн, Дж. Уільямс, так і пострадянських як О. Власова, Т. Титаренко, І. Кон, І. Крикова тощо. Науковці вивчали історії зародження гендерних стереотипів, мовні фактори, що слугували їхньому розвитку протягом багатьох тисячоліть, проблематику даного феномену та його вплив на сучасників. Зазначені дослідники розглядали також методологічні та лінгвістичні проблеми, пов'язані з гендером [Кон 1981, с. 47–48].

Також маємо зауважити, що з часом людство зазнає історичного, лінгвістичного та соціокультурного впливу, що лише дає змогу закріпити гендерну роль за особистістю в конкретному соціумі. На основі даних гендерних ролей створюються усталені уявлення про своєрідність поведінки чоловіків та жінок, про передбачувані від них реакції, про відповідні лише для

конкретного гендеру професійні види діяльності [Розумникова 2002, с. 111]. Все це створює підґрунтя для формування гендерних стереотипів у суспільній свідомості.

Порушення проблеми гендерних стереотипів було першочергово зумовлено нерівністю в правах між чоловіками та жінками, які від покоління до покоління здебільшого окреслювалися лексично. В подальшому саме це стало стимулом для розвитку гендерних досліджень [Doyle 2004, р. 61–62].

Причин виникнення гендерних стереотипів декілька. Не можна заперечувати той факт, що люди схильні формувати свої уявлення про оточуючий світ завдяки знанням, які вони отримують від інших, більш старших поколінь, де ті у свою чергу переймали мудрість таким самим чином [Fischer 2000, р. 63–68]. Як відомо, перший на найбільш дієвий спосіб передати знання та досвід – це мова. Навіть сотні тисяч років тому, коли землю заселяли племена, які володіли обмеженою системою знаків, людство все одно використовувало набуті знання (передаючи інформацію обмеженою кількістю слів, звуками та знаками). В деяких племенах (як-от в аборигенів Австралії) існували зародки піктографії, де схематичною мовою був яскраво зображений поділ праці між чоловіками та жінками [Шейко 1999, с. 210]. З плином часу, мова розвивалася. Поява перших цивілізацій (давній Єгипет, Вавилон, Месопотамія), зокрема більш складних синтаксичних сполучень лише сприяли підтвердженню та закріпленню в свідомості людства гендерної нерівності [Малій 2000, с. 79].

Безперечно впливають і сучасники, починаючи від найближчого кола оточення, завершуючи літературою та медіа. Згадаємо для прикладу відомий бестселер Джона Грея «Чоловіки – з Марса, жінки – з Венери», де автор активно висвітлює радикальні відмінності між чоловіками та жінками. Книга повністю пронизана різницею між двома гендерами, де автор навіть не намагається знайти спільні риси. Як пише Грей: *«Досягнення результату – вкрай важливо для марсіанина: для нього це спосіб довести, що він дечого*

вартий, і це приносить йому моральне задоволення... Оскільки венеріанка набагато менше марсіанина стурбована тим, щоб довести всьому світу свою компетентність, в її очах пропозицію допомогти аж ніяк не є образливим, а прохання про допомогу – ознакою слабкості і неспроможності» [Грей 1992]. Робота повністю побудована на антитезах та антонімах, де диференціація між чоловіками та жінками чітка та непохитна.

Додаткового розгляду потребує проблема мови в контексті, оскільки ми здатні сприймати мову виключно в конкретному застосуванні (що і є контекстом). Під час передачі інформації ми текстово використовуємо поняття, явища та символи (які є ознаками), вкладаючи у сказане певну ідею та сенс (що є значенням). У той час, отримувач інформації сприймає її в якості системи образів, а не окремих слів. Тому чим яскравіше доповідач описує картину, тим ясніше читач/слухач здатний сприймати прочитане/сказане. Завдяки цьому, не можна заперечувати вплив мови на поширення або подолання гендерної дискримінації.

Варто наголосити на існуванні гендерної теорії (яка також має назву «гендерні студії»), яка займається забезпеченням гендерної рівності. Безумовно, зазначена теорія не заперечує радикально відмінності між обома гендерами, але вона не орієнтується на них як єдиних можливих для пояснення гендерних ролей [Williams 2009, p. 104]. Праці Джудіт Батлер, Люс Іригарей, Жаклін Роуз, Монік Віттіг, які є представницями руху фемінізму та ЛГБТ-організацій, впровадили гендерну політику у такі науки як: філософія, психологія, лінгвістика, біологія тощо. Досягненням їхнього феміністського руху можна вважати виключення гомосексуальності з переліку психологічних хвороб, шляхом голосування [Горгота 2020]. Це зумовило перегляд правових структур мови і політики.

Важливо зазначити, що ідея нерівності між чоловіком та жінкою сформувалася у давнину та в більшості випадків активно підтримувалася філософами. В ній мислителі вбачали біологічну відмінність, що була основою

буття. Ще Аристотель вважав, що *«Чоловік за своєю природою – вище, а жінка – нижче. Тому перши володарює, а друга підкорюється своєму панові»* [Аристотель 2000, с. 135]. Подібно Джону Грею, автору *«Чоловіки – з Марса, жінки – з Венери»*, цитата з *«Політики»* Аристотеля наділена антонімічними лексичними одиницями, де роль жінки значно принижується. На переконання Аристотеля, чоловік вважається вищою істотою, аніж жінка. В його поглядах можна прослідкувати класичний приклад андроцентризму – вчення, що розміщує чоловіка в центр світу, культурно маргіналізуючи жінку [Рябова 2003, с. 120–121]. Окрім Аристотеля, так званої гендерної ієрархії дотримувався Фалес Мілетський. В одному з висловів, він дякує богу за те, що *«народився людиною, а не твариною; елліном, а не варваром; чоловіком, а не жінкою»* [Шибаршина 2014, с. 45]. Повторювальна заперечна анафора *«а не...»* завжди стоїть перед лексичними одиницями, що несуть для Фалеса Мілетського нижчі ознаки. Завдяки цьому вислову можна побачити ставлення до тогочасної жінки, яку порівнювали до варварів та тварин.

Незважаючи на попередньо зазначене, в давнину існувала й інша думка, яка належить Платону. Він бачив роль жінки іншою. У своїй праці *«Держава»* Платон описує ідеального державного устрою, в якому всі володіють рівними правами та можливостями. Фактично, філософ одним із перших в історії людства порушує питання причини гендерної нерівності. В роботі, автор доходить висновку, що жінки є *«безправними виключно завдяки соціальному устрою, який сформувався у світосприйнятті громади»*. Саме цей устрій спричинює пригнічений стан жінки та підтримує сталий порядок за допомогою законодавства [Платон 2000, с. 256]. Більш того, Платон був впевнений, що жінки є *«кращими за багатьох чоловіків в певних аспектах»*, за що і отримав звання творця першої феміністичної теорії [Мархінін 2016, с. 23]. Другий ступінь порівняння прикметників у вислові Платона наділяє жінку новими для тогочасників рисами. Свою ідеологію Платон частково перейняв у філософському вченні Сократа – його вчителя. Сократ вважав, що

«жінки і чоловіки мають **однакові** цінності, а отже, **однакову** природу». Повторення слова «однакові» стоїть поблизу цінностей та природи, що вказує на схожі риси між обома гендерами.

Погляди Жан-Жака Руссо щодо схожості та різниці між статями, а також різних норм поведінки для чоловіків та жінок гендерних пізніше будуть нести назву «гендерні стереотипи». Тим не менш, філософ зробив вагомий внесок у розробку вказаної проблеми. У своєму романі-трактаті «Еміль, або Про виховання», Руссо стверджує: «у всьому, що не стосується статі, жінка рівна у правах з чоловіком; вона володіє **тими ж** органами, **тими ж** потребами, **тими ж** здібностями...» В даній цитаті відслідковуємо повторювальну стверджувальну анафору, яка на відміну від попередньої («а не...») не є заперечною. У роботі Руссо мова вже не йде про ієрархію, де чоловік стоїть вище за жінку; він намагається поступово вводити поняття рівності [Lerner 1986, p. 318].

Відмінні погляди знаходимо в дослідженнях філософів-науковців XIX століття, таких як Імануїл Кант, Огюст Конт, Герберт Спенсер та Еміль Дюркгейм. Твердим переконанням зазначених осіб є той факт, що гендерна нерівність повинна існувати у суспільстві, і саме вона необхідна для розвитку людства [Butler 2008, p. 57–59]. Для прикладу, Кант в своїй роботі «Спостереження над почуттям прекрасного і піднесеного» стверджував: «**Недолік** абстрактного мислення розвиває у жінок смак, почуття прекрасного, чутливість, практичність, що відіграє значну роль у сімейному житті та функціонуванні суспільства. Чоловік врівноважує жіночі **недоліки** і таким чином створюється гармонійна пара, в якій чоловічі та жіночі начала відіграють взаємодоповнюючу роль» [Петрова 2007, с. 232]. Гра слів, про те, що недолік здатний слугувати розвитку певних аспектів (у випадку цитати Канта дуже важливих: *смак, почуття прекрасного, чутливість, практичність*) займає роль сарказму, насмішки над жінкою. Варто звернути увагу, що Імануїл Кант в зазначеній цитаті не дає приклади позитивних

чоловічих якостей (на відміну від жіночих). Утім, чоловік виключно за правом народження врівноважує ті самі жіночі недоліки (які й слугують розвитку важливих жіночих навичок на думку автора) [Elshtain 1981, p. 307].

Розглядаючи питання подолання гендерних стереотипів, як невід'ємного фактору гендерної нерівності, зазначимо праці англійського філософа Джона Мілля, хто одним з перших висунув концепцію «повної рівності» статей [Мілля 1896, с. 57]. На його переконання, в сучасному суспільстві доля людини повинна визначатися тільки її особистими здібностями, а не тим, чи вона народилася чоловіком чи жінкою, дворянином чи селянином. Мілля стверджував, що *«жінки мають отримати право на «вільну конкуренцію» з чоловіками у всіх сферах людської діяльності»*. Мілля використовує пасивну конструкцію, оскільки усвідомлює наскільки це революційний крок – вимагати рівності у правах для людства XIX століття, тому для пом'якшення використовує нижчу позицію жінки [Мілля 1896, с. 63].

В історії лінгвістичних учень, погляд Шарля Фур'є на проблему гендерних стереотипів зіграв ключову роль. Соціолог висловив ідею про відображення статусу жінок і чоловіків у суспільстві в мові та про гендерні взаємини в цілому. Він звернув увагу на слова, якими номінують чоловіків та жінок в тій чи іншій сфері діяльності, дійшовши висновку, що якщо в мові професія або приналежність до соціальної групи називаються лише «чоловічими» словами, це ознака нерівності статей. Він запропонував створити «нейтральну» мову – з рівною кількістю чоловічих та жіночих найменувань. Наприклад, *омніарх та омніархиня – володарі Землі, каліф та каліфа, султан та султанка* тощо [Каменская 2006, с. 176].

Загалом, Шарля Фур'є можна сміливо вважати засновником феміністичних учень, зокрема творцем фемінітивів, які для прикладу в Україні набули офіційного дозволу на використання лише в 2020 році. В українській лінгвістиці найбільш поширеними для створення форм фемінітивів є суфікси *-ка, -иця, -иня, -еса* (*дизайнер – дизайнерка, учень – учениця, філолог –*

філологиня, стюард – стюардеса тощо). В свою чергу, форми фемінітивів зустрічаємо й в англійській мові. Вони будуються за допомогою суфіксу *-ess* або додаванням слова *woman* до кореня (*actor – actress, businessman – businesswoman*) [Lakoff 1975, p. 83]. Наявність фемінітивів у сучасних мовах слугує врівноваженню прав чоловіків та жінок, які претендують на одну і ту саму професію, посаду або вид діяльності. Завдяки руху фемінізму жінки можуть займати такі ж високі посади, як і чоловіки та не бути обмеженими рамками лексичних одиниць на позначення типово чоловічих професій. Тому їхнє створення на рівні мови є рушійним кроком на шляху до прогресивного суспільства.

Окреслимо підтвердження позиції, чому людству потрібні фемінітиви на прикладі дослідження, які пояснюють природу походження гендерних стереотипів. Завдяки цим дослідженням було укладено типові чоловічі та жіночі риси, де чоловічі здебільшого необмежені соціальним стилем поведінки, компетенціями, раціональністю, активністю та ефективністю [Клецина 2004, с. 408]. У свою чергу, типові жіночі риси висвітлюють соціальні й комунікативні здатності, теплоту й емоційну підтримку. Не можна не зазначити про надмірний акцент на типово маскулінних та фемінних рисах, оскільки особи, яким притаманне таке перебільшення, отримують негативно забарвлену оцінку. Якщо говорити про негативні якості чоловіків, можна назвати авторитарність, брутальність та зайвий раціоналізм. Що стосовно жінок, то це формалізм, пасивність та зайва емоційність. Варто сказати, що завдяки стереотипізації чоловіки наділені більшою кількістю позитивних якостей, ніж жінки [Гаджиєва 2000, с. 114].

У суспільстві, в якому немає місця фемінітивам, види діяльності, які лексично окреслені маскулінними словами, не мають місце для надання жінкам повноцінних прав на дані позиції. *Редактор, інженер, лікар* – цим і багатьом іншим професіям потрібні фемінні відповідники. І якщо для прикладу, слова *королева, вчителька, акторка* для сучасних громадян звучать

більш ніж звично, варто звикати і до варіантів *редакторка, інженерка та лікарка*. Оскільки чим більше використовувати прийняті норми фемінітивних форм, тим швидше суспільство до них звикне та почне ототожнювати важливість посад, які посідають не лише чоловіки [Кравець 2021, с. 19].

Розглядаючи проблематику досліджень стосовно мовної складової гендерних стереотипів, варто зазначити дослідження щодо здібностей чоловіків та жінок, проведені серед студентів методом опитування. Ці дослідження розкривають компетентності опитуваних в різних професійних сферах. Завдяки таким дослідженням, встановлено, що *«жінки частіше, ніж чоловіки ставляться до себе упереджено в сфері наукової діяльності»*. Більш того, студентки *«вище оцінюють чоловічі якості під час досягнення наукових результатів, аніж жіночі»* [Плетка 2005, с. 374–377]. В результаті опитування помічаємо стилістичний прийом *порівняння: частіше, вище* (який часто буде використовуватися в якості прикладу для покази різниці між двома статями в нашій роботі). Цей стилістичний прийом нерідко використовується для підкріплення гендерної нерівності, оскільки він одразу окреслює більш домінуючу позицію та навпаки.

Маємо зауважити, що пояснюючи успіх жінки в будь-якій сфері діяльності, фактор зусиль частіше має *«нестабільну роль та негативну забарвленість»*. Маємо зазначити, що відносно професійних успіхів чоловіка, фактор зусиль змінює своє значення, набуваючи *«стабільної ролі та маючи позитивну забарвленість»*. Звернемо увагу на троп під назвою *антитеза*, який в даному дослідженні використаний для протиставлення думки з метою посилення написаного враження. Дані дослідження та спостереження лише підкріплюються природною стереотипністю, оскільки чоловіків наділяють рисами, які необхідні для їх *«природної чоловічої потреби в досягненні»* [Скнар 2006, с. 47–51].

Слід зазначити, що під час реальної взаємодії між чоловіками та жінками, така характерна риса як компетентність для жінок стає скоріше

негативним, ніж позитивним аспектом [Deutscher 2004, p. 224]. Жінки, які володіють високою професійною компетентністю, здебільшого не отримують поваги ані від чоловіків, ані жінок. Це твердження стало результатом дослідження, в якому довели, що особистості обох статей прагнуть виключити зі свого оточення жінок, які проявляють лідерські якості. Такі результати пояснюються тим, що висока компетентність жінок заперечує усталені стереотипи [Heilman 2001, p. 15–18].

Нами було з'ясовано визначення гендерних стереотипів в публічному дискурсі та виділено поняття «гендер», «стереотип» і «гендерні стереотипи»:

- гендер – соціально-рольовий статус, який відповідає за соціальні можливості тієї чи іншої статі в різних сферах життєдіяльності та відображає відмінності в поведінці чоловіків та жінок;
- стереотип – повторювальна думка, яка стала загальноприйнятною і якої дотримуються і наслідують у своїй діяльності;
- гендерні стереотипи – усталені правила поведінки представників різних гендерів.

Доведено, що розуміння мови відбувається в контексті, де для передачі даних використовуються ознаки (символи, поняття), а для прийняття – значення (образи, сенси). Зазначено про гендерну теорію, яка займається питанням гендерної рівності.

Також маємо зауважити, що мовні засоби відбиття гендерних стереотипів у дискурсі таких філософів та науковців, як Аристотель, Фалес Мілетський, Імануїл Кант, Огюст Конт та інших, мають вагомий вплив на послідовників. Через те, що вони використовують *заперечні анафори, антитези, повторення та сарказм* у своїх висловах, автори популяризують та поширюють гендерні стереотипи.

Утім, доцільно також звернутися до науковців, таких як Жан-Жак Руссо та Джон Мілль, чия позиція підтверджена вербально та має намір мінімізувати вживання гендерної стереотипізації. Виявлено, що в їхніх висловах перевага

надається використанню *стверджувальних анафор*. Це дає змогу реципієнту сприймати правильні образи та критично оцінювати сказане.

1.2 Принципи класифікації гендерних відносин

Все більш популярними стають дослідження стосовно класифікації гендерних стереотипів на конкретні групи за ознаками, які характерні більшою мірою чоловікам або жінкам [Deaux, Lewis 1984, p. 67]. Вони характеризуються усталеними суспільними нормами, очікуваннями від певного гендеру, особливостей його реакції на життєві ситуації.

Як зазначав американський дослідник Уолтер Ліппман, гендерні стереотипи це «детерміновані культурою «картини світу» в уявленні людини, які показують людську поведінку під час ідентифікації та розуміння складних соціальних об'єктів» [Ліппман 1921, с. 58].

На підтвердження позиції науковця, варто виділити, як функції мови впливають на створення поведінкових реакцій та дозволяють поширення поняття гендерної ідентичності. Для прикладу, *соціативна* функція мови дає змогу людині відчувати себе частиною соціуму, бути приналежним певній соціальній групі, структурі тощо. *Волюнтативна*, у свою чергу, відповідає за волевиявлення конкретної особистості, завдяки чому та здатна вирішувати свій шлях. Завдяки цій функції мови людство не є обмеженим лише двома гендерами. *Референтна* функція мови слугує засобом позначення навколишнього світу як у свідомості окремої особистості, так і в процесі репрезентації. Також маємо зауважити, що *кумулятивна* функція мови відповідає за збереження людських знань та їхній передачі від покоління до покоління [Голуб 2016, с. 15]. Зазначені вище функції мови займають важливу роль під час розповсюдження гендерних стереотипів.

Тим не менш, перш ніж безпосередньо переходити до відбиття гендерних стереотипів у мові, варто зосередити увагу на те, з чим саме людство має справу. Звідси набуває важливості питання класифікації гендерних стереотипів. Вагомий внесок у розробку проблеми зробив Талкотт Парсонс, класифікувавши гендерні стереотипи на три групи:

1. Стереотипи маскулінності / фемінності;
2. Стереотипи ролей;
3. Стереотипи видів діяльності.

До першої групи належать стереотипи маскулінності та фемінності, які також номінуються стереотипами мужності та жіночності. В цій категорії, гендерні стереотипи розподіляють жінок і чоловіків за особистісними та психологічно-соціальними якостями. За цим розподілом чоловіка характеризують як *активне* продуктивне творче начало, а жінку навпаки – як репродуктивне, *пасивне*, емоційне начало [Allan 1996, р. 459]. Наголошення на стилістичному прийомі під назвою *антитеза* вкотре розподіляє чоловіків та жінок на дві категорично різні групи (у свій час маргіналізуючи роль жінки).

Другу групу складають стереотипи ролей. Ролі, на які суспільство звикло розподіляти обидва гендери обумовлені існуючими поведінковими стереотипами. Ці ролі підкреслюють уявлення та очікування від певної статі, те, чому вона повинна відповідати, щоб бути прийнятою соціумом. Гендерні стереотипи цієї групи тісно закріпилися в сімейній, професійній та інших соціальних сферах. Ролі зазвичай поділені наступним чином: жінки переважно виконують сімейні ролі, а чоловіки – професійні [Сизоненко 2016, с. 418].

До третьої групи відносимо стереотипи видів діяльності, які змальовують соціальні правила та норми, стосовно представників різних статей відповідно до сфери професійної діяльності. У праці «Природно взаємодоповнюючі статі» Т. Парсонс наголошує [Парсонс 1971, с. 149] на існуванні «*природної диференціації чоловічих і жіночих ролей в суспільстві*». У той час, як жінкам відводиться творча сфера соціального життя, чоловіки

переважно займають керівні посади. Автори розподіляють ролі гендерів задля можливості їхніх доповнень одне-одного (як можна дізнатися за назвою їхньої праці). В сучасному ж світі як чоловіки, так і жінки є окремими незалежними одиницями, які впродовж життя набувають корисних навичок та умінь для самостійного продуктивного життя. Саме тому бачення чоловіка та жінки в якості доповнення одне-одного, тому що вони не є повноцінними, є стереотипною точкою зору [Jamie 2012, p. 39–40].

Якщо говорити про сучасну українську наукову літературу, за Маріаною Ткалич можна виділити наступні типи гендерних стереотипів:

1. Стереотипи маскулінності / фемінності;
2. Стереотипи професійної діяльності;
3. Стереотипи сімейних і професійних ролей;
4. Стереотипи зовнішності [Ткалич 2011, с. 211–215].

Отримані показники авторки за типами мають схожі риси, що й в Т. Парсонса.

Під категорією стереотипів маскулінності / фемінності Маріана Ткалич має на увазі нормативні уявлення про поведінкові та психічні властивості, властиві як чоловікам, так і жінкам. Авторка зазначає, що чоловікам характерна схильність до логічного мислення, різного роду компетентностей, агресивності, самовпевненості та здатності контролювати емоції. Жінкам характерна пасивна роль, емоційність, ніжність, турботливість і залежна роль [Ткалич 2011, с. 216–218].

Наступною групою є стереотипи професійної діяльності чоловіків і жінок. Ткалич М. Г. поділяє види діяльності на традиційно жіночі та чоловічі, де жінки безпосередньо виконують роботу, пов'язану з обслуговуванням, у той час як чоловіки більше часу присвячують організації та керівній діяльності. На щастя, в сучасному світі, стереотипи професійної діяльності зазнають значних змін. Для прикладу, ще у 1949 році ідеолог феміністського руху Симона де Бовуар почала активну боротьбу за жіночі права у професійній

сфері нарівні з чоловіками [Butler 1986, p. 54]. Письменниця вимагала надання жінкам прав самоствердження та саморозкриття, агітуючи до *«надання жіночій статі прав на рівність у сферах науки, культури, політичного та соціального життя»*. В ідеології Симони де Бовуар звертаємо увагу на перелічення сфер, в яких жінки не мали достатніх прав та свобод. З лексичної точки зору, такий синтаксичний прийом використовується для акцентуації уваги на кількість роботи, яку має виконати суспільство для виходу на новий рівень.

Ще однією групою на позначення стереотипів є розподіл на сімейні та професійні ролі відповідно до статі, які відображені завдяки певним очікуванням та уявленням соціуму від конкретного індивідуума. Здебільшого, жінкам відводиться сімейна роль, а чоловікам – професійна.

До четвертої групи відносимо стереотипи, пов'язані із зовнішністю чоловіків та жінок. Зовнішність поєднує анатомічні та соціальні ознаки, які сприймаються іншими людьми на інтуїтивному, чуттєвому рівні. За гендерними ознаками суспільство виділяє, чи *зовнішньо привабливим* є чоловік або жінка [Бем 2004, с. 34]. Дане групування на привабливих або ні, може бути пов'язаним з тим, що зовнішність грає для суспільства фундаментальну роль. Використання прикметника *привабливий* є вагомим для позначення категорії зовнішності, адже вперше ми бачимо категорію, яка займається не розділенням на дві статі, а розділенням всередині обох статей.

Не можна заперечувати, що сучасна література, культура та засоби масової інформації дедалі більше впливають на світосприйняття особистостей, зокрема розповсюджують та популяризують формування гендерних стереотипів. Реклама насамперед впливає на покупців за допомогою кольорів (синій та рожевий), які в чуттєвому сприйнятті є суто чоловічими або жіночими. Наведемо приклад реклами чіпсів *Люкс*, де обгортка для різних смаків була розділена на синю та рожеву, несучи на першій назву *«мужні»*, і відповідно на другій *«ніжні»*, обумовлюючи це тим, щоб представник тієї чи

іншої статі купував у відповідності до того чоловік він або жінка. Ту саму ситуацію бачимо в рекламі жувальних гумок, слоганом якої є вираз «*дивись, не переплутай!*» [Kaufman 2006, p. 735–738]. Використання наказового способу на людей діє подібно вказівкам від батьків у дитинстві. Саме тому маркетологи знають, що за допомогою правильних слів вони здатні впливати на підсвідоме покупців. Гендери піддаються диференціації для більш продуктивного впливу на кінцевий результат – покупку.

На підтвердження цієї позиції, існують дослідження щодо диференціації чоловіків та жінок. Його наміром є показ сприйняття інформації обома гендерами за допомогою різних півкуль мозку. Результатом є те, що чоловіки сприймають сказане переважно лівою півкулею мозку (яка відповідає за аналітичне мислення), жінки у свою чергу, орієнтовані на праву півкулю (що відповідає за більшу емоційність та виражена символами та образами, а не словами). Безсумнівно, різницю у функціонуванні чоловічого та жіночого мозку не можна заперечувати. Існують стимули, які впливають на реакції, характер прийняття рішень, поведінку та здатності в тих чи інших сферах. Але жодний науковий експеримент не став підтвердженням того, що чоловіки та жінки різні у загальному рівні розумових здібностей.

Чітку позицію, щодо того, що засоби масової інформації мають вагомий вплив на розповсюдження гендерних стереотипів доводить О. Г. Гірняк. На його переконання, різні види медіа підтримують патріархальний порядок та в цілому норми, які сформувалися у суспільстві на початку становлення та розвитку даного порядку [Гірняк 2020, с. 40]. У кінофільмах, телесеріалах, рекламі, піснях тощо зазвичай обираються конкретні риси характеру, які яскраво описують наявні в культурі стереотипні уявлення та очікування від поведінки представників жіночої або чоловічої статі. Для прикладу, це можуть бути такі риси як: мужність / жіночність, агресивність / емоційність, активність / пасивність, сила / слабкість, експресивність / імпресивність, логічність / інтуїтивність, радикалізм / консерватизм, і т.д [Гірняк 2020, с. 45].

Зазначену точку зору розглянемо на прикладі пісні Джона Ленона “*Woman is a nigger of the world*”, де автор використовує наступні слова:

“*We make her bear and raise **our** children*

*And then we leave her flat for being a **fat old mother hen***

We tell her home is the only place she would be

*Then we complain that she's too unworldly to be **our** friend”*

У наголошенні на словах *we* та *our* Джон Ленон має на увазі чоловіків, які змушують жінок робити серйозні кроки заради них (народжувати та виховувати дітей, покидати батьківський дім, щоб бути з чоловіком). Утім, автор вдається також до використання гіперболізованого виразу, який показує жінку з образливого боку: *a fat old mother hen*, здебільшого для того, щоб слухачі замислилися, до чого нерідко жінок доводить доля, де вони сприймаються лише як об’єкт для продовження роду. В результаті жінка стає не вартою навіть того, щоб бути другом своєму чоловікові. Навіть у назві пісні вбачаємо проблему ще однієї нерівності – за кольором шкіри. Тому той факт, що Джон Ленон порівнює жінку з темношкірим додатковий раз підкреслює гостроту питання гендерної нерівності.

Як було раніше зазначено, відмінності між носіями чоловічої та жіночої статі зазвичай гіперболізовано для показу більш яскравої диференціації. Різниця між маскулінністю та фемінністю переважно досліджується, розділяючись на три категорії:

1. Дескриптивні;
2. Аскриптивні;
3. Прескриптивні.

Дескриптивні характеризуються сукупністю якостей, притаманних поведінці та особистості в цілому як представників чоловічої, так і жіночої статі. Аскриптивні вказують на існуючі в тій чи іншій культурі уявлення відносно відмінностей між обома гендерами. Прескриптивні у свою чергу

позначають конкретний (частіше ідеалізований) еталон поведінкової реакції чоловіка і жінки на різного роду стимули [Лавриненко 2006, с. 145].

Вагомий вплив на комунікативну складову також мають мовні стереотипи. Ввічливі форми та звертання більш характерні жінкам. Представниці прекрасної статі рідше перебивають співрозмовників і здебільшого уникають непристойної лексики. Науково встановлено, що в їхньому лексичному арсеналі частіше можна почути прикметники і прислівники, які надають позитивну оцінку сказаному. Їхня мова багата на модальні дієслова, підсилювальні частки, стилістичні засоби, фразеологізми, що дає вченим змогу вважати їх мовлення більш граматично правильним у порівнянні з мовленням чоловіків [Кокнова, Овчарова 2019, с. 27–29]. Згідно гіпотезі американського психолога Якоба Леві в основі цих відмінностей більшою мірою лежать еволюційно-соціальні чинники. У давнину чоловіки переважно займалися полюванням, що вимагало гарного розвитку просторових здібностей. Жінки займалися доглядом дітей, що вимагало хороших навичок комунікації. У ході природного відбору закріплювалися необхідні для виживання навички, які передавались майбутнім поколінням.

У наш час лінгвістичні гендерні дослідження активно проводяться, використовуючи художній матеріал. В рамках літературного тексту, феномени гендеру тісно взаємопов'язані. Прийнято вважати текст історичним відображенням культури людей, що проживали в період його написання, а отже, має місце бути й гендерним стереотипам певного історичного періоду [Матіос 2008, с. 48]. В літературних творах гендерні стереотипи фіксуються вербально: у вигляді лексем та словосполучень по відношенню до чоловіків і жінок. Застосовуючи гендерний підхід до вивчення літературних творів, можна краще зрозуміти сутність гендерних стереотипів конкретного історичного періоду, відслідкувати їх динаміку у діахронічному аспекті та виявити особливості мовлення персонажів, обумовлені гендерними

стереотипами, залежно від їхніх соціально-психологічних характеристик, що має вагоме значення для розвитку гендерних досліджень і науки загалом.

В ході дослідження теоретичного матеріалу, було виявлено, що соціативна, волонтеративна, референтна та кумулятивна функції мови впливають на створення поведінкових реакцій, через що слугують поширенню гендерної стереотипізації. Особливу роль у цьому процесі, як з'ясовано в нашій науковій розвідці, відіграє кумулятивна функція мови, оскільки вона відповідає за збереження та передачу людських знань від покоління до покоління, що є ключовим аспектом під час розповсюдження гендерних стереотипів.

Систематизовано результати досліджень щодо класифікацій гендерних стереотипів, серед яких виокремлено категорії, які вказують на антиномію: стереотипи маскулітності / фемінності, стереотипи ролей (сімейних та професійних) та стереотипи зовнішності. Серед зазначених категорій визначаємо протилежності, які суперечать між собою.

Встановлено вплив на поширення гендерних стереотипів за допомогою сучасної літератури, культури та засобів масової інформації. Виявлено, що вербально такі способи розповсюдження гендерних стереотипів використовують наказовий спосіб.

З'ясовано, що більш стилістично забарвлені форми та звороти мови і мовлення характерні жінкам. На це впливають еволюційно-соціальні чинники, в ході яких жінки здебільшого займаються вихованням дітей, де навички комунікації відіграють важливу роль.

РОЗДІЛ 2

КЛЮЧОВІ ІДЕЇ ВИКОРИСТАННЯ ГЕНДЕРНИХ СТЕРЕОТИПІВ В СУЧАСНИХ ТЕЛЕСЕРІАЛАХ

2.1 Мовні засоби відбиття гендерних стереотипів в телесеріалі “*Bridgerton*”

Матеріалом аналізу нашої роботи першочергово став сучасний британський мелодраматичний телесеріал “*Bridgerton*”, який яскраво описує взаємозв’язки між найбільш складними та дискусійними поняттями як гендер та статус. Події в телесеріалі розгортаються у 1813 році в Гросвенор Сквер. Кінотекст змальовує життя аристократії – родини Бріджертонів, де кожний відображає усталені гендерні ролі (Дафна – молода леді, що має одружитися у вказану пору року, Ентоні – її старший брат, віконт та голова родини, що несе відповідальність за всіх членів сім’ї).

Гендерні стереотипи є важливою складовою сюжету, тож, отримують у серіалі широкий спектр мовних стилістичних засобів вираження. Приміром, в одному з епізодів Леді Фезерінгтон зізналася: “*I was able to squeeze my waist into the size of an orange and a half when I was Prudence’s age*”.

Для підсилення стереотипу, автор використовує **гіперболу** *to squeeze waist*— стискати талію. Слово *squeeze* є багатозначним і має такі переклади, як «стискати», «вижимати», «видавлювати». Жінки Вікторіанської епохи повинні були носити тугі корсети для того, щоб підлаштовувати власні тіла до тогочасних стандартів краси. Той факт, що їм доводилося «вижимати» талії, наголошує на тому, що така практика була досить болісною. Тим не менш,

Леді говорить такі слова з докором власній донці Пруденс, що є підтвердженням важливості дотримання фізичних стандартів у гендерному стереотипі, а також незмінного характеру жінки. Образ її мислення не змінився з віком, вона пишалася тим, що, попри страждання, сформувала гарну фігуру за тогочасними параметрами [Молода наука 2022].

Яскравим прикладом стилістичної фігури під назвою «повторення» слугують слова *today, day* в наступній репліці Леді Уіслдаун: “***Today is the most important day. For today is the day when London’s marriage-minded misses are presented to Her Majesty the Queen***”. Повтори допомагають звернути більшу увагу на повторюваний об’єкт. Окрім цього, повтори відповідних слів мають на меті підкреслення вагомості конкретного дня, так як надалі ми відслідковуємо яскравий стереотип *marriage-minded misses*, який наголошує на усталеному життєвому пріоритеті для жінок – шлюбі.

Не можна не відмітити слово *day*, але в контексті нової цитати із телесеріалу (сказаної Дафною): “*My success on the marriage will influence all of my prospects. We will all need to find love **one day***”. *One day* є відображенням найвагомішого дня для жінок минулого (а інколи і сучасності), коли єдиним благословенням поставало весілля.

Підтвердження гендерних та соціальних ролей у суспільстві XVIII-XIX віків також містить наступна фраза “***Daphne has bloomed exquisitely, and as sooner she is taken from the market, the better for the other young ladies***”. В даному уривку можна побачити **флористичну метафору** *Daphne has bloomed exquisitely*, що наділяє головну героїню рисами квітки. Варто відмітити, що стереотипне порівняння дівчини та квітки не є новацією серіалу, воно традиційне для багатьох культур, зокрема і української. До прикладу, в цитаті Володимира Холода, автор порівнює жінок з квітами, говорячи: «*Жінки як квіти... Кому-то цвісти відпущено короткий час, а хтось переходить з віку в вік, зберігаючи красу і аромат на довгі роки з моменту розпускання і цвітіння до самого сумного години опадання пелюсток*» [Холод 2014, с. 16].

Тим не менш, в наступному реченні глядача занурюють у **контраст**, пов'язаний з тим, що цю «квітку» потрібно якнайшвидше зняти з ринку (*as sooner she is taken from the market...*) В цьому реченні оповідач міг би використати більш нейтральні слова, наприклад: *get married, be wed*, однак для підсилення уїдливісті, авторами було обрано саме вираз *to be taken from the market*. Він не лише зневажливо показує роль жінки в аристократичному суспільстві, де сенсом життя для народженої в заможній родині дівчини був шлюб, але і той факт, що жінка вважалася нічим іншим, як товаром для майбутнього чоловіка, котрий батьки намагалися продати якнайдорожче [Молода наука 2022].

Для прояву гендерних стереотипів, слугують не лише цитати, сказані жіночими персонажами, а і чоловічими. Не можна не зазначити слова Ентоні (брата Дафни) у наступному контексті: “*Every **eligible** lady of breeding dressed in some **lavishly trimmed frock**, **bloodthirsty** mamas at their sides and **wary** fathers making arrangements for only the most **advantageous** of matches. And, of course, without my father here, that responsibility falls upon me... Someone must **guard** my **poor** sister from the bucks and pinks*”.

У монологі Ентоні, уважний глядач одразу помічає різноманіття епітетів, якими чоловік описує осіб різної статі та соціального статусу (*eligible lady, lavishly trimmed frock, bloodthirsty mamas, wary fathers, the most advantageous of matches*). Лише в одній промові можна прослідкувати настрій героя до оточення. Будучи аристократом, він бачив безліч жінок, одягнених в розкішно оздоблені сукні, але для нього це не відіграє важливу роль. Можна зробити висновок, що Ентоні не цікавить зовнішня складова майбутньої дружини: вагомою для героя стає здатність знайти кмітливу, ерудовану жінку, яка здатна підтримати розмову. Більш того, аналізуючи опис чоловіком батьків середньостатистичної леді, варто зазначити, що Ентоні використовує вирази *кровожерливі матері* та *насторожені батьки, які влаштовують найвигідніші союзи*. Те, що він бачив з дитинства, створювало враження на

світосприйняття особистості. Він був свідком батьків, які видавали заміж дочок виключно такими, якими описав. Для епохи, коли розгортаються події телесеріалу, спосіб мислення, подібний Ентоні досить революційний. Він прагне вийти із порочного кола, коли вибір одружитися створюється за тебе.

Тим не менш, друга частина монологу вказує ще й на рівень відповідальності чоловіка, який рано втратив батька і тепер повинен піклуватися про свою родину. Він ставить себе на місце *насторожених батьків*, з метою влаштувати *найвигідніший союз* для своєї молодшої сестри. Чи можна назвати таку позицію лицемірною? Безперечно, адже революційні погляди Ентоні на шлюб поширюються виключно коли це вигідно для нього самого. Якщо ж говорити про його молодших сестер, він займає роль батьків, над якими раніше відверто насміхався.

Продовжуючи аналізувати репліки героя Ентоні, в яких яскраво підкреслюється проблема гендерних стереотипів, не можна не зазначити наступні речення, де персонаж звертається до коханої жінки: “*Siena, you have me. I will always protect you. I am looking out for you. I am protecting you. This is my duty*”. Звертаємо увагу на повторення лексеми *protect*, хоча в різних граматичних формах. Захист представниць жіночої статі споконвіків вважався відповідальністю чоловіків. Вони захищали своє плем’я, полювали, щоб забезпечити свої родини продовольством, будували житла та володіли жінками. З часом це володіння минуло, але лише в деяких країнах. Здебільшого, воно видозмінилося у відповідальність чоловіка дати прихисток жінці. Тим не менш, стереотип – «чоловік сильніше, розумніше та перспективніше» міцно закоренився у свідомості людства, активно підкріплюючись у мові. Окрім цього виділяємо анафору на прикладі займенника *I* та епіфору на прикладі займенника *you*. Враховуючи порядок слів у реченні, можна зазначити, що першість у словах Ентоні за ним, а на останньому місці знаходиться Сієна – його жінка.

Грамматична конструкція *shall not have you* в наступному реченні бере на себе роль підкреслення гендерної нерівності між чоловіком та жінкою. Герой Ентоні говорить своїй сестрі Дафні: “*I shall not have you making a life with a poet, heaven forbid*”. Вираз *I shall not have you* дорівнює *I shall not let you*, де старший брат бере на себе вирішення долі молодшої сестри. У світі, де жінки отримали рівність у правах з чоловіками, навіть дотепер існують культури, в яких батько або старший брат вважають себе відповідальними за долі дочок та сестер. Їхня пропозиція або підтвердження є невимовним у країнах Близького Сходу та деяких країнах Азії. У сучасному, прогресивному світі жінкам потрібний не дозвіл, а вибір, який вони вільні робити самі.

Продовжуючи контекст гендерної нерівності між братом та сестрою, вважаємо за належне підкреслити наступні слова Ентоні, адресовані Дафні: “*One day you will understand. One day you will be more appreciative*”. Глядач спостерігає стилістичний прийом **повторення** у словах *one day you will*, які в цих реченнях слугують підкресленням зменшення значимості, розумової складової Дафни. Цим повторенням Ентоні ставить Дафну в позицію дитини, впевнений, що таким чином він проявляє батьківські якості. Як відомо, маленькі діти не в змозі вирішувати складні питання. Рішення проблем беруть на себе батьки. Але стаючи дорослими, ми здобуємо досвід, здебільшого на власних помилках, що і допомагає нам розбиратися із труднощами самостійно. Той факт, що брат ставить сестру у нижчу позицію є прикладом зневажливості до дорослої особистості.

Варто зазначити, що в наступній цитаті, де покоївка звертається до Дафни, використовуючи граматичну конструкцію *get somebody done*: “*Well, let us get you dressed*”. Дана конструкція є прикладом пасивного стану, де дія виконується над суб’єктом. Пригадуючи, що Дафна із родини аристократів, важливо наголосити, що жінки-аристократи багато справ виконували за допомогою покоївок. З одного боку, це полегшувало життя заможних людей, даючи їм можливість присвятити більше часу на розумову діяльність. З іншого

боку, справи, які вважалися само собою зрозумілими, були непосильною працею для заможних.

В наступному монолозі, перед глядачем розкривається картина типового життя жінки, за словами Дафни: *“You have no idea what it is to be a woman. What it might feel like to have one’s **entire life reduced to a single moment**. This is all I have been raised for. This is all I am. I have no other value. If I am unable to find a husband, I shall be worthless”*. Наголосимо на тому, що стереотипне мислення – це насамперед мислення, яке створювалося тисячоліттями та укріплювалося в думках цілих націй. Воно передавалося з покоління в покоління від батька до сина. Саме тому той факт, що Дафна вважає себе нічого не вартою без чоловіка – думка, якою її наділило суспільство. Вона щиро вірить у власні слова, не бачить іншого шляху вирішення проблеми та не має іншого розвитку подій. Використовуючи прикметник *entire* у виразі *...entire life reduced to a single moment*, вона підсилює значення даного речення. Життя Дафни й справді зведено до єдиного моменту: до шлюбу. Але не через суспільство, яке буде нам певні кордони дозволеного, а через власне небажання змінити хід подій, як наприклад, це зробила її молодша сестра Елоїз (чиї репліки ми згодом будемо розбирати з точки зору руйнування гендерних стереотипів).

У наступній цитаті, сказаній Леді Уіслдаун про герцога Гастінгса, можна прослідкувати антонімічні твердження, порівнюючи їх із попереднім уривком: *“It should be noted that the duke **has been overheard** announcing to mamas everywhere that he has no plans of ever marrying”*. На відміну від Дафни, герцог Гастінгс (користуючись привілеями чоловіка) має можливість не зводити своє життя виключно до однієї мети – одруження. В цьому його підтримує суспільство, в цьому він твердо впевнений самостійно.

Продовжуючи піднімати проблему гендерної нерівності між чоловіками та жінками, не можна не зазначити наступні слова Леді Денбері про герцога Гастінгса: *“Yet I suppose the duke can withstand such scrutiny, since he is, **after all, a man**”*.

Необхідно зосередити увагу на стилістичному прийомі *відокремлення*. Його ми відслідковуємо у словах *after all*. Наявність цього виразу акцентує увагу глядача на підкресленні *stami* герцога Гастінгса.

Відношення, наділене стереотипними нормами поведінки, яскраво відслідковується не лише по відношенню до жінок телесеріалу, але і до чоловіків. Для прикладу, Леді Бріджертон – мати Ентоні говорить синові наступні слова: “*If your father was still here, Daphne would already have been matched. **The man** would have made an arrangement with an old friend. **The man** would have done what was now necessary. So, you must ask yourself: Are you merely an elder brother or are you **the man** of this house?*”

В цьому уривку, ми можемо чітко відслідкувати стилістичний метод *повторення* на прикладі слів *the man*, так як матір намагається показати синові ідеальну модель поведінки володаря будинку, порівнюючи Ентоні з його покійним батьком. Речення *the man would have done what was now necessary* показує, що чоловік завжди має робити те, що необхідно. Звідки Ентоні розуміти, що є необхідним? Подивитися на суспільство та брати рольову модель з батьків-чоловіків. Ентоні обирає інший шлях: він прискіпливо шукає підходящу кандидатуру для своєї сестри, щоб майбутній чоловік Дафни володів арсеналом якостей, навичок та вмінь.

Стереотипна модель, де чоловік має більше привілеїв, ніж жінка, яскраво показано у звертанні Дафни до герцога Гарстінгса: “*Unlike you I cannot simply declare **I do not** wish to marry. **I do not** have such a privilege*”. Жінка у своїй промові ставить чоловіка на перше місце, однак, тим самим показує власний біль. Це схоже на спосіб протесту Дафни, той єдиний, на який вона здатна, знаходячись в тих умовах, в яких була народжена. Повторення виразу *I do not* в різних реченнях позначає як можливість вибору для герцога, так і неможливість вибору для жінки.

Звернемо увагу на наступну репліку Леді Бріджертон, в контексті опису середньостатистичних жінок та присвоєння ним певної якості характеру: “*We*

shall do what women do. We shall talk (in the sense of 'gossip')". Друге речення, яке є логічним продовженням попереднього для леді Бріджертон є прикладом рольової моделі жінок, яка прививалася соціумом з покоління в покоління. Повторення слів *we shall* вказує на те, що жінки робили, роблять та будуть робити.

Безсумнівно, нам варто звернути увагу і на руйнування гендерних стереотипів у телесеріалі Bridgerton, наприклад, дивлячись на героїню Елоїз, яка є взірцем фемінізму. Вона говорить наступні речі: *"Having a nice face and pleasant hair is not an accomplishment. Do you know what is an accomplishment? Attending university! If I were a man, I could do that"*. Елоїз не революційна феміністка, так як суспільство не дає їй цієї можливості. Тим не менш, вона побачила рольову модель у прикладі особи леді Уїслдаун (жінка, яка під псевдонімом висловлює свою точку зору у місцевій газеті та має вагомий вплив на суспільство). Ці погляди ми досліджуємо у повторенні епіфори *accomplishment*, на якому наголошує героїня. Погляди Елоїз схожі із тими, що має леді Уїслдаун: перша не вважає зовнішню складову жінок єдиним досягненням. Для дівчини найбільшою мрією є жити подібно чоловікам: мати можливість навчитися в університеті, обирати професію та в цілому життєвий шлях.

Тим не менш, Елоїз не вірить в те, що суспільство підтримало б її у такому рішенні, на що вказує речення, написане в 2 типі умовних речень: *If I were a man, I could do that*. Теоретично, Елоїз уявляє таку можливість, але практично, вона є недосяжною. Окрім цього, вона і не відкидає таку можливість з розряду вірогідних, так як складає речення не в 3 типі умовних речень, а отже, у дівчини ще є надія та шанс на зміни!

В наступних словах Елоїз також можна прослідкувати внутрішнє руйнування гендерних стереотипів: *"Suppose I want a different life, that I truly believe, I am quite capable of something more"*.

Додавання прислівників *quite, pretty, rather* здебільшого слугують для підсилення наступних прикметників або прислівників (*a pretty good job, quite a beautiful girl, rather rainy weather*). В контексті промови Елоїз, слова *I am quite capable of something more* відповідають за її твердість характеру та небажання слідувати усталеним нормам.

Нами було також проаналізовано діалог між Ентоні та Елоїз про особистість таємної письменниці Леді Уїслдаун, який розкриває стереотипність мислення однієї статі та вихід за межі такого мислення іншою:

Anthony – Who knows if Wistledown is even a she?

*Eloise – Because she is simply **too good to to be anyone but a man?***

В цьому уривку ми спостерігаємо феміністичний нахил Елоїз. У суспільстві, де університетська освіта і працевлаштування за фахом були доступні лише для чоловіків, почав зароджуватися термін «фемінізм». Леді Уїслдаун – це псевдонім письменниці, яка мала сміливість та бажання працювати в епоху лише працюючих чоловіків. Патріархальне суспільство не сприймало такого нестереотипного кроку, вважаючи його бунтівним, через що Ентоні ставить під сумнів особистість Леді Уїслдаун, підкреслюючи словами *if Wistledown is even a she*. Відповідь Елоїз прямо протилежна, де героїня використовує підсилюючий прислівник *too*: *she is simply **too good to to be anyone but a man*** [Молода наука 2022].

В ході нашого дослідження англомовного мелодраматичного телесеріалу “*Bridgerton*” наявність вербалізованого підтвердження проблеми гендерних стереотипів, зокрема виділяємо стилістичні прийоми та граматичні конструкції. Серед найбільш поширених стилістичних засобів, що порушують питання гендерної стереотипізації в телесеріалі “*Bridgerton*” можна виділити:

- 1) гіперболу, яка виконує функцію перебільшення;
- 2) епітет (функція: підкреслення зовнішності та рис характеру, зокрема в негативному контексті);

- 3) флористична метафора (функція: порівняння жінки з квіткою);
- 4) контраст (функція: показ протилежного значення – від квітучої рослини до зняття з ринку);
- 5) повторення (функція: акцентуація уваги);
- 6) анафору та епіфору (функція: показ доміантної та рецесивної позицій);
- 7) відокремлення (функція: виділення від загальної інформації).

Також виділяємо такі граматичні конструкції, як:

- 1) пасивна конструкція (функція: підкреслення на відсутності активної позиції);
- 2) II тип умовних речень (функція: припущення інакшого ходу подій);
- 3) підсилюючий прикметник (функція: підсилення ролі іменника “*life*”);
- 4) підсилюючі прислівники (функція: підсилення ролі прикметників “*capable*”, “*good*”).

2.1 Мовна об’єктивація гендерних стереотипів у телесеріалі “*Emily in Paris*”

Продовжуючи текстовий аналіз реплік англомовних мелодраматичних телесеріалів на наявність прикладів гендерних стереотипів, нами також було виділено сучасну роботу від *Netflix* під назвою “*Emily in Paris*”. Вказаний телесеріал є яскравим прикладом стереотипів – як гендерного характеру (де прикладами виступають безпосередньо представники чоловічого та жіночого гендеру), так і етнічного (що висвітлює проблеми взаємозв’язків між жителями різних країн, в особливості Америки та Франції).

В нашій роботі ми сконцентруємо свою увагу саме на гендерних стереотипах, хоча вони є менш чисельними. Проте, їхня наявність свідчить про порушення вказаної проблеми, яка існує і дотепер.

Важливо зазначити, що однією із найперших реплік у телесеріалі є приклад гендерних стереотипів, сказаний героїнею Меделін: “*I mean, **French men**, they love **older** women, you know? Look at their president. He’s **young**. He married his schoolteacher*”. На стилістичному рівні глядач спостерігає прийом під назвою антитеза *old – young*. Використовуючи її, Меделін протиставляє молодих французьких чоловіків, які обирають в дружини жінок похилого віку. Зазначений стереотип заснований на прикладі президента Франції Емманюеля Макрона та його дружини Бріджит Макрон, на що безперечно нашарується етнічний аспект. Тим не менш, ми не можемо сміливо стверджувати, що переважна більшість французів чоловічої статі обирають собі в пару старших жінок, схилиючись виключно на приклад теперішнього президента.

В наступному діалозі між Емілі та Дугласом, пара обговорює положення Меделін, акцентуючи увагу на підсилюючому слові *too*:

*Emily: Madeline’s **pregnant**.*

*Douglas: Like your boss, Madeline? I thought she was **too old** to get **pregnant**.*

У цитаті звертаємо увагу на епіфору *pregnant*, яка являє собою основну тему розмови. Для підсилення сказаного, Дуглас використовує прислівник *too*, вказуючи, що начальник Емілі занадто літня для того, щоб завагітніти. Однак, уважний глядач відзначить, що Меделін не є настільки немолодою, якою її описує чоловік. Вік жінки трохи більше 40 років, що в цілому є достатнім віком для продовження роду.

Стереотип про жінок, які досить похилого віку для продовження роду передається із покоління в покоління. Безперечно, 100, 200, 500 років тому він був досить виправданий, оскільки спосіб життя тогочасних жінок залишав бажати кращого. Невизначені хвороби, які неможливо було лікувати за відсутністю знань, часом відсутність елементарних санітарних норм ставали підставами того, що більш дорослі жінки не витримували процесу вагітності та пологів. Проте у XXI столітті медицина, ведення активного способу життя

та харчування допомагає жінкам підтримувати своє фізичне та ментальне здоров'я на високому рівні у будь-якому віці.

Наступним прикладом приниження значущості молоді працівниці Емілі, слугують слова француза Люка: *“Perhaps you have something to learn from us, but I’m not sure if we have much to learn from you”*. Поважний французький бізнесмен Люк використовує стилістичний прийом *обрамлення (framing)* у словах: *to learn from us... to learn from you*. Для Люка було б принагідним, щоб посаду зайняв представник чоловічої статі, а не Емілі. Тому він наголошує на її віці, звертаючи увагу на те, що в неї немає такого рівня досвіду та знань, як у нього. Втім, француз в першу чергу не бажає бачити на даній позиції жінку. Упереджене ставлення за гендером достатньо поширена проблема, яка стосується не лише ставленням французів до інших націй: ця проблема інтернаціональна. Вирішення даного стереотипу, безсумнівно як і всіх раніше зазначених, потребує певного часу для людства.

Потрібно зазначити, що упереджене ставлення до героїні Емілі з’являється не лише у Люка, але і у багатьох інших працівників компанії, де з недавнього часу членом команди стала Емілі. Для прикладу, ми можемо це прослідкувати в наступному діалозі між Сільвією - начальницею Емілі самою головною героїнею.

Emily: Look, I wanna be part of the solution, not create problems.

*Silvie: Well, then you should listen **more** and talk **less**.*

В упередженій відповіді Сільвії, глядач відмічає приклади слів другого ступеню порівняння прикметників – *more* та *less*, які до того ж, є антонімічними. Сприйняття жінок як тих, хто багато говорить та мало слухає є типовим гендерним стереотипом. В той час як Емілі відверто прагне стати частиною команди, яка буде приносити користь, а не навпаки, Сільвія (яка від початку телесеріалу почала ставитися до Емілі зверхньо) використовує по відношенню до дівчини слова *you should listen more and talk less*. Будучи жінкою, Сільвія не розуміє, наскільки нетолерантним є її звернення до Емілі.

Ще одним прикладом стереотипного мислення Сільвії по відношенню до Емілі є наступний вираз першої: *“You cost us time and money on the shoot yesterday with your questions”*. Ознайомившись з передісторією даної промови, можна стверджувати, що Емілі, будучи перспективним працівником, має тенденцію ставити логічні провідні питання, які нашоухують потенційних співробітників на думки, що в подальшому створює можливості для компанії, в якій працює Емілі. Сільвія ж, має схильність дозволити собі сказати зайве в присутності молодшої співробітниці, підкреслюючи це у словах *You cost us time and money*.

Важливо зазначити, що підтвердження гендерних стереотипів є нерідким прикладом у художній літературі, зокрема дитячій. Ця література сповнена класичними образами героїв, які завжди відіграють сталу стереотипну роль, не виходячи за межі, створені автором. Першим прикладом, який спадає на думку є різниця між прекрасною принцесою та лицарем-визволителем, який є повною протилежністю першій. Наголошення на різниці між ними є проявом показу їхніх усталених ролей, які стали нормою для людства. В наступних словах, звертаючись до Емілі, Сільвія акцентує увагу на стереотипній ролі лицаря на білому коні, який врятує дівчину: *“You believe in happy endings, don’t you? The knight on the white horse is gonna come and save you from everything?”* До того ж, у першому реченні вона використовує розділове питання (*tag question*), наводячи в приклад, що такий рух подій є щасливим кінцем для Емілі. Ці слова одразу ставлять останню в роль беззахисної принцеси, яка не може піклуватися про себе.

Нами також було розглянуто промову дизайнера Антуана в контексті опису моделі його рекламної компанії. Чоловік говорить про жінку наступним чином: *“So, we follow this young elegant woman walking to work, and as she crosses the bridge, she becomes every man’s fantasy and desire”*.

У словах *young elegant woman becomes every man’s fantasy and desire* можна відслідкувати приклад присвійного відмінку (*possessive case*). Антуан в

своїй промові наголошує на тому, що варто лише одягти жінку у конкретні елегантні речі, додати прикрас та парфумів, як вона почне зводити протилежну стать з розуму. Думки про сексуалізацію жіночого тіла нав'язують дане мислення завдяки рекламі, біл-бордам, телешоу, кінематографу. Підкреслення краси жіночого тіла здебільшого заперечує наявність розумових здібностей володарок красивих форм. Прикладом цього можна вважати всесвітньо-відому акторку Норму Джин Мортенсон, для котрої було створено образ Мерілін Монро: з одного боку – жінки з неймовірною вродою, з іншого, тої, що не могла похвалитися інтелектуальною складовою.

На вираз Антуана можна подивитися і з боку стереотипного мислення по відношенню до чоловіків. Безперечно, ми живемо в суспільстві споживання, яке більшою мірою прагне володіти всім, що бачить. Людство часом не відрізняє власних бажань від нав'язаних суспільством. Підкресленням цієї думки слугує прикметник *every*, яке означає, що молода елегантна жінка, описана Антуаном стане бажаною будь-яким чоловіком. Лексема *every* вказує, що таке мислення притаманне всім чоловікам без винятку, що безумовно показує стереотипне ставлення до них.

Логічною відповіддю на раніше згадану промову є слова Емілі:

*Emily: Men are objectifying women. They have the **power**.*

*Antoine: No, she has the **power**. She is beautiful, which gives her more power.*

Наголошення на слові *power* показано для переносу уваги з чоловіків на жінок і навпаки. До того ж, помічаємо епіфору, оскільки слово *power* повторюється у кінці обох речень. В своїх аргументах Емілі та Антуан висловлюють власні точки зору та переконання, де Емілі чітко впевнена в тому, що влада належить чоловікам, Антуан же переконаний, що жінкам. Абсолютно точно, що після діалогу, обидва персонажі не змінять свої точки зору на протилежні, так як кожний з них за все життя бачив підтвердження своїй правоті, що закореніло конкретні думки, створивши міцні переконання.

Проаналізувавши мелодраматичний телесеріал *“Emily in Paris”* нами було виділено наступні стилістичні засоби:

- 1) антитези, що виконують функцію показу антонімічних лексем; підкреслення контрасту;
- 2) обрамлення (функція: демонстрація домінантної та рецесивної позицій);
- 3) епіфори (функції: показ різних точок зору; підкреслення неможливості)

На окрему увагу заслуговують граматичні конструкції:

- 1) підсилюючий прислівник (функція: підсилення прикметника *“old”*);
- 2) II ступінь порівняння прикметників (функція: показ антонімічних лексем; підкреслення контрасту);
- 3) розділове питання (функція: уточнення для отримання інформації);
- 4) присвійний відмінок (функція: надання властивостей приналежності та володіння).

2.3 Вербалізація гендерних стереотипів в телесеріалі *“Anne with an E”*

Розкриття теми гендерних стереотипів у сучасних англомовних телесеріалах є важливим не лише з точки зору висвітлення проблеми, але й демонструючи шляхи подолання гендерної нерівності. Ми це вже могли прослідкувати, дивлячись на радикальну позицію Елоїз із телесеріалу *“Bridgerton”* та Емілі з *“Emily in Paris”*. Але ці жінки скоріше є винятком з правила, в той час як решта персонажів прописані здебільшого стереотипно. Саме тому ми б хотіли додатково проаналізувати історичний мелодраматичний телесеріал за мотивами роману Люсі Мод Монтгомері *“Anne of Green Gables”* під назвою *“Anne with an E”*. Не дивлячись на те, що хід подій розвивається в канадській провінції кінці XIX століття, перед глядачем піднімаються досить сучасні питання: життя дітей-сиріт та їхнє

пристосування до нових родин та найближчого оточення, ставлення до таких дітей, окреслення позиції нерівності та зухвалість вищих за статусом осіб. Безумовно, в телесеріалі яскраво змальований і позитивний аспект: сильна особистість в обличчі головної героїні, здатність до комунікації між однолітками та знаходження спільної мови зі старшим поколінням; розкривається питання безумовного кохання та підтримки, справжньої дружби, на яку не впливають обставини. І звичайно ж, проблема гендерних стереотипів, яку автор розкриває з різних сторін, наділяючи різних персонажів якостями, які розкривають критичне мислення, завдяки чому вони намагаються подолати гендерну нерівність у суспільстві.

Для підтвердження своєї позиції, що автор змальовує не лише головних героїв в якості рушійної сили проти гендерних стереотипів, хотілося б навести цитату другорядного персонажа – Місис Ендрюз: *“We believe that a woman’s education is just **as important as a man’s**. My mother still believes it is scandalous for women to attend college”*. Варто зазначити, що Місис Ендрюз - завідувачка жіночого клубу для розвитку дочок. В цьому клубі жінки різного віку та соціального стану об’єднуються не лише для того, щоб ділитися досвідом, знаннями та навичками стосовно виховання дочок, але й борються за рівність прав між чоловіками та жінками, що надасть їхнім дочкам більше можливостей в майбутньому. Порівняльна конструкція *“as...as”* у виразі *a woman’s education is **as important as a man’s*** є прикладом становлення жіночої особистості задля усунення соціальних бар’єрів і ролей та створення рівних соціальних прав та можливостей для реалізації особистості жінок у всіх сферах життєдіяльності, в залежності від особистого вибору індивіда, що стане передумовою сталого розвитку держави.

Логічним буде продовжити цитування діалогу в жіночому клубі, де вагітна жінка звертається до своєї майбутньої дитини: *“Oh, I hope you’re a girl. You’ll be **a modern woman in a modern society**”*. На що Місис Белл дає їй наступну відповідь: *Times have certainly changed*. Такий акцент на слові *modern*

підтверджує те, що перед суспільством кінця XIX століття вже постала жіноча проблема, яка згодом, в епоху індустріалізації відкриє перед жінкою нові двері, даючи їй можливість займатися не лише будинком та сім'єю, але й вчитися та охоплювати низку посад, які раніше були прийнятні виключно для чоловіків, зовсім не через різницю у фізичній підготовці, але через пригнічене становище та роль жінки.

В наступній репліці Місіс Белл, жінка звертається до новоспеченої учасниці жіночого клубу – Місіс Кафберт. Саме вона взяла Енн з дитячого будинку і почала виховувати її як власну дочку. Місіс Белл говорить: *“Good for you, Mrs. Cuthbert, for choosing a girl. It’s very forward-thinking”*. Далекоглядне мислення у розумінні Місіс Белл є те, що Місіс Кафберт обрала із дитячого будинку саме дівчинку, коли її цінність у тогочасному суспільстві була значно меншою за вибір хлопчика. Цікаво зазначити, що першочергово Місіс Кафберт разом зі своїм братом планували всиновити саме хлопця, так як обидва були вже похилого віку та не мали достатньої допомоги. І саме хлопець, враховуючи його фізичну перевагу над дівчиною його віку міг би виконувати більший об’єм домашньої роботи. Тим не менш, доля подарувала їм Енн – дівчину 13 років, що не мала атлетичних ознак, але її винятковий розум для дитини такого віку не залишив Містера та Місіс Кафберт байдужими. І той факт, що заради Енн Місіс Кафберт долучилася до клубу прогресивних матерів, бажаючи звернути власну увагу на проблему нерівності між чоловіками та жінками, вартий поваги.

Така динаміка у розкритті персонажів, які прописані різносторонньо, яким властиво мислити та змінювати точку зору навіть проживши багато років, тримає глядача перед екраном. Тому що сучасному телеглядачу набагато цікавіше не слідкувати за класичним поділом світу на добро та зло, але досягнути усі його сторони. Глядач хоче стати свідком розвитку персонажа від його становлення до переломних моментів і до створення певних висновків

на основі пережитих подій. Саме тому героїня Місіс Кафберт є такою сюжетно важливою з точки зору її умовиводів та внутрішнього розвитку.

На підтвердження цієї позиції, хотілося б навести в приклад ситуацію, коли родині – Містеру та Місіс Кафберт довелося звернутися до священнослужителя, через непокірність Енн та її небажання ходити до школи. Роль священника в цій ситуації була подібна судді, який мав вирішити питання остаточно. Ним було сказано: *“The girl **should** stay home, and learn proper housekeeping until she marries. There’s **no need** for her to bother with an education. Every young woman **should** learn how to be a good wife”*. Так як священник відігравав роль судді, він надав свого роду інструкції того, що потрібно робити Енн у разі, якщо навчання у школі її не цікавить. Але його поради не залишать байдужим сучасного глядача, якого не здивує той факт, що жінки мають право обирати кар’єру, а не родину, що вони займають місця на керівних посадах і в органах влади, проявляючи високий рівень професіоналізму.

На протипагу точці зору священника, виступає відповідь Місіс Кафберт, яка звертається до Енн з наступними словами: *“**I don’t** agree with him. You’ve got a good and nimble mind, Anne. **I don’t** see, why you **should** limit it. In my day, we didn’t get to choose. I think you **should** make your own decision”*. Модальне дієслово *should*, на якому активно наголошують як священник, так і Місіс Кафберт, слугує підкресленням зверхньої позиції того, хто звертається. І хоча використання даного модального дієслова є проявом поради, рекомендації, глядач все одно сприймає її в якості наказу. Різниця полягає в тому, що Місіс Кафберт заперечує усталену позицію ролі жінки в суспільстві, тим самим передаючи Енн свою підтримку та допомогу. Додатково спостерігаємо анафору, яку використовує Місіс Кафберт, а саме *I don’t*. Це заперечне допоміжне дієслово в обох випадках використовується для заперечення стереотипного мислення священника та підтримки дівчини Енн.

Телесеріал активно підкреслює порушену проблему, що стосується гендерних стереотипів, намагаючись одразу надати їй вирішення через

особистісні риси героїв. Автори навмисне створюють яскравих стереотипних персонажів, чії радикальні думки будуть викликати емоції у глядача. Окрім цього, вони не забувають і про контр героїв, які нерідко відображують думку цільового глядача, підтверджують її та аргументують нападнику у найкращій формі, даючи йому час на роздуми та критичне осмислення ситуації.

Яскравим прикладом таких дискусій можна вважати діалог між головною героїнею та її однокласником, змальованим в якості підтвердження гендерної нерівності:

Billy: *Girls are so useless. Guess you should have stayed home in the kitchen, eh? Go home and bake cookies! Why don't you shove off, and leave the men to their work?*

Anne (answering him): *Why don't you give me that hanger and I'll finish the job myself, if you're too busy being a bully to get it down?*

У словах Біллі неодноразово лунають приклади наказового способу (*imperative clause*), що використовується з метою показу своєї зневаги до об'єкта розмови, тобто Енн. Наказовий спосіб, як виразний оцінний граматичний спосіб вживається для підкреслення домінантної позиції того, хто звертається та підсилення опису гендерних ознак під час характеристики антиномій «чоловік/жінка». До того ж, звернемо увагу на підсилюючий прислівник *so*, в контексті репліки Біллі "*Girls are so useless*". Хлопець своїм виразом групує жінок в цілому в одну категорію, вважаючи, що за рахунок цього чоловіки матимуть більш вигідне становище. Відповідь Енн хоча і є різкою, але не має на меті показу протиставлення між двома гендерами. Вона пропонує ідею, в якій прослідковуємо самостійність персонажа (використовує зворотний займенник *myself*), який готовий до різного роду праці.

У ході дослідження було детально проаналізовано англомовний мелодраматичний телесеріал "*Anne with an E*", який більше, ніж обидва попередні вербально руйнує проблему гендерних стереотипів. Серед стилістичних прийомів виділяємо:

- 1) повторення, що виконують функцію акцентуації уваги глядача;
- 2) анафору (функція: наголошення на заперечності).

Грамматичні конструкції на позначення гендерних стереотипів включають:

- 1) порівняльну конструкцію (функція: демонстрація рівності між жінками та чоловіками);
- 2) підсилюючий прислівник (функція: підсилення прикметника “*useless*”);
- 3) наказовий спосіб (функція: показ домінантної позиції);
- 4) зворотний займенник (функція: наголошення на самостійності).

2.4 Статистичне обчислення дослідженого матеріалу

В ході аналізу емпіричного матеріалу виникла необхідність зробити статистичний аналіз отриманих результатів, базуючись на трьох англомовних мелодраматичних телесеріалах “*Bridgerton*”, “*Emily in Paris*” та “*Anne with an E*”. Вважаємо важливим проаналізувати кількість елементів, що порушують:

1. гендерні стереотипи щодо жінок;
2. гендерні стереотипи щодо чоловіків;
3. заперечення гендерних стереотипів.

В першу чергу, наголосимо на генеральній сукупності проаналізованих епізодів телесеріалів. Нами було обрано по 5 серій кожного англомовного мелодраматичного телесеріалу, серед яких більшість гендерних стереотипів поширює телесеріал “*Bridgerton*” (загальна кількість цитат – 18). В два рази менше стереотипів, пов’язаних з гендерною нерівністю налічується в телесеріалі “*Emily in Paris*” (всього 8 цитат та діалогів). На останок, найменше розповсюдження гендерної стереотипізації наявне в телесеріалі “*Anne with an E*” (загальна кількість цитат – 6).

Приклади порушення питання гендерних стереотипів у 5 епізодах мелодраматичного телесеріалу “*Bridgerton*” наведено в ДОДАТКУ А.

Серед окреслених цитат та діалогів виділяємо 10 (цитати під номерами 1, 2, 3, 4, 7, 9, 10, 14, 15, 18), які порушують питання гендерної нерівності серед жінок, 6 (цитати під номерами 5, 6, 8, 11, 12, 13) – серед чоловіків та 3 (цитати під номерами 16, 17, 18) є запереченням гендерних стереотипів. Зазначимо також, що остання цитата є прикладом одразу гендерного стереотипу, так і його заперечення, оскільки це діалог, в якому беруть участь дві особи, виступаючи за різні точки зору. В *Таблиці 1* наведено кількісні дані щодо цитованого матеріалу.

Таблиця 1
Співвідношення видів стереотипів у серіалі “Bridgerton”

Bridgerton	
Гендерні стереотипи щодо жінок	10 (55,5%)
Гендерні стереотипи щодо чоловіків	6 (33%)
Заперечення гендерних стереотипів	3 (17%)

У процесі дослідження виникла нагальна потреба проаналізувати цитований матеріал на кількість стилістичних засобів та граматичних конструкцій. Серед стилістичних засобів у телесеріалі *Bridgerton* налічуємо:

- 1 гіперболу (*squeeze my waist into the size of an orange*);
- 5 епітетів (*eligible lady, lavishly trimmed frock, bloodthirsty mamas, wary fathers, the most advantageous matches*);
- 1 персоніфікацію (*Daphne has bloomed exquisitely*);
- 1 контраст (*Daphne has bloomed exquisitely, and as sooner she is taken from the market*);
- 6 повторень (*Today is the most important day. For today is the day when London’s... One day you will understand. One day you will be more appreciative. I will always protect you. I am protecting you. The man would*

have made... **The man** would have done... I cannot declare **I do not** wish to marry. **I do not** have such a privilege);

- 2 анафори (*I will always protect you. I am looking out for you. I am protecting you. We shall do what women do. We shall talk.*
- 2 епіфори (*I will always protect **you**. I am looking out for **you**. I am protecting **you**. Having a nice face and pleasant hair is not an **accomplishment**. Do you know what is an **accomplishment**?);*
- 1 відокремлення (*I suppose the duke can withstand such scrutiny, since he is, **after all**, a man).*

Проведене дослідження дає можливість проаналізувати кількісні дані граматичного матеріалу, що налічують:

- 2 пасивні конструкції (*Well, let us **get you dressed**. The duke **has been overheard**);*
- 1 приклад II типу умовних речень (*If I were a man, I could do that);*
- 1 підсилюючий прикметник (***entire** life reduced to a single moment);*
- 2 підсилюючі прислівники (*Suppose I want a different life, that I truly believe, I am **quite** capable of something more; Because she is simply **too** good to to be anyone but a man?).*

У представленій науковій розвідці також були детально розглянуті 5 епізодів телесеріалу “*Emily in Paris*”. Список проаналізованих цитат представлено в ДОДАТКУ В.

Серед наведених цитат можна зробити висновок, що сценарій телесеріалу здебільшого порушує питання гендерних стереотипів, ставлячи в епіцентр подій жінку (переважно описуючи головну героїню іншими героями). Ми виділяємо 7 (цитати під номерами 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8) цитат, які вказують на гендерну нерівність жінок, 2 (цитати під номерами 1, 8) – чоловіків, де цитата під номером 8 окреслює гендерні стереотипи з обидвох сторін, та 0 цитат, що заперечують гендерні стереотипи. В *Таблиці 2* наведено кількісні дані щодо цитованого матеріалу.

Таблиця 2
Співвідношення видів стереотипів у серіалі “Emily in Paris”

Emily in Paris	
Гендерні стереотипи щодо жінок	7 (87,5%)
Гендерні стереотипи щодо чоловіків	2 (25%)
Заперечення гендерних стереотипів	0 (0%)

У процесі дослідження виникла необхідність проаналізувати цитований матеріал на кількість стилістичних засобів та граматичних конструкцій. Серед стилістичних засобів у телесеріалі *Emily in Paris* налічуємо:

- 2 антитези (*they love **older** women... he's **young**. Then you should listen **more** and talk **less***);
- 1 обрамлення (*something to learn from us, but I'm not sure if we have much to learn from you*);
- 2 епіфори (*They have the **power**. No, she has the **power**. Madeline's **pregnant**... I thought she was too old to get **pregnant***).

Проведене дослідження дає можливість проаналізувати кількісні дані граматичного матеріалу, що налічують:

- 1 підсилюючий прислівник *too* (*I thought she was **too old** to get pregnant*);
- 1 приклад II ступеню порівняння прикметників (*then you should listen **more** and talk **less***);
- 1 розділове питання (*you believe in happy endings, **don't you?***);
- 1 присвійний відмінок (*she becomes **every man's** fantasy and desire*).

У цій науковій праці також було проаналізовано 5 епізодів телесеріалу “Anne with an E”, з цитатами якого детальніше можна ознайомитися в ДОДАТКУ С.

Помічаємо, що вперше серед взятих до уваги телесеріалів, переважна більшість цитат героїв направлена на зменшення гендерної нерівності серед чоловіків та жінок. Безперечно, все ще з'являються два приклади на позначення гендерних стереотипів стосовно жінок, але останній діалог між

Біллі та Енн демонструє глядачу неодмінну реакцію на порушення вказаного питання. В *Таблиці 2* наведено кількісні дані щодо цитованого матеріалу.

Таблиця 3
Співвідношення видів стереотипів у серіалі “Anne with an E”

Anne with an E	
Гендерні стереотипи щодо жінок	2 (33%)
Гендерні стереотипи щодо чоловіків	0 (0%)
Заперечення гендерних стереотипів	5 (83%)

Аналіз мовного матеріалу за телесеріалом *Anne with an E* виявив наступні стилістичні засоби:

- 3 повторення (*The girl **should** stay home, and learn proper housekeeping until she marries. Every young woman **should** learn how to be a good wife. I don't see, why you **should** limit it. I think you **should** make your own decision. You'll be a **modern** woman in a **modern** society*);
- 1 анафору (***I don't** agree with him. **I don't** see, why you should limit it*).

Діаграму, враховуючи кількісні результати додано в ДОДАТКУ С.

Проведене дослідження дає можливість проаналізувати кількісні дані граматичного матеріалу, що налічують:

- 1 порівняльну конструкцію *as...as* (*a woman's education is just **as important as a man's***);
- 1 підсилюючий прислівник (*Girls are so useless*);
- 1 приклад наказового способу (***Go home and bake cookies!***);
- 1 зворотний займенник (*I'll finish the job **myself***).

В результаті проведеного статистичного дослідження можна зробити висновок, що серед генеральної сукупності цитат усіх трьох телесеріалів, що вказують на гендерні стереотипи (всього 30 цитат), переважають ті, що позначають гендерну нерівність стосовно жінок (19 цитат). Кількість цитованого матеріалу стосовно гендерної нерівності чоловіків та заперечення гендерних стереотипів розділилося наполовину (по 8 цитат на кожену

категорію). Варто повторити, що деякі цитати мали на меті показ проблеми з декількох сторін, через що вибіркова сукупність перевищує 30 цитат.

На такий результат, де частіше висвітлюються гендерні стереотипи в контексті жінок безумовно впливає жанр телесеріалів *“Bridgerton”*, *“Emily in Paris”* та *“Anne with an E”*, а саме – мелодрама. Сюжет картини *“Bridgerton”* яскраво демонструє аристократичне життя початку XIX століття, де в центрі подій знаходиться жінка Дафна, чие життя не позбавлене труднощів. Продовжуючи тему ключових персонажів, не можна не зазначити, що телесеріали *“Emily in Paris”* та *“Anne with an E”* так само розглядають події певних часів через призму світосприйняття жінки; їхні життя зображено в різні періоди, але всі вони гостро змальовують наявність упередженого ставлення до обох гендерів (більшою мірою до жінок).

Цікавим є той факт, що гендерні стереотипи зазнають руйнування переважно в телесеріалі *“Anne with an E”*. Як вказує сценаристка телесеріалу, Уоллі-Беккет «В сучасному світі теми ідентичності, упередження та пошуку прийняття у суспільстві дуже актуальні. Саме тому ці теми займають важливу роль для історії телесеріалу». [News staff] Ми лише можемо додати, що виховання майбутніх поколінь завдяки засобам масової інформації не варто недооцінювати. Навпаки, важливо користуватися даною можливістю на благо глядачам, оскільки вони хоча інтуїтивно, але можуть переймати образи поведінки героїв кінокартин або телесеріалів. Для прикладу, незважаючи на активне висвітлення гендерних стереотипів в телесеріалі *“Bridgerton”* яскраву феміністичну позицію висловлює молодша сестра Дафни – Елоїз. Вона стає взірцем голосу розуму та совісті, тому в цій героїні багато хто з глядачів знайде відгук.

Проведене дослідження мовного матеріалу кінотекстів дає можливість констатувати, що серед найбільш поширених стилістичних засобів є такі прийоми як повторення (всього 9 прикладів), епітет (5 прикладів), епіфори (4 приклади) та анафори (3 приклади), де анафори та епіфори в свою чергу так

само відіграють роль повторення. Наявність більшою мірою стилістичного засобу *повторення* є підтвердженням дефініції терміну «стереотип», який являє собою повторювальну думку, яка стала звичайною, загальноприйнятою і якої дотримуються і наслідують у своїй діяльності. Адже для того, щоб будь-які стереотипи (у тому числі й гендерні) міцно закоренилися в свідомості людей, їх варто неодноразово повторювати.

Ми встановили, що серед граматичного матеріалу серед цитат, частіше за все зустрічаються приклади пасивних конструкцій (всього 2 приклади) та підсилюючі частини мови: прикметники та прислівники (5 прикладів). Наведення прикладів, заздалегідь використовуючи пасивний стан замість активного, дає можливість показу перевагу однієї статі над іншою. Додатково зазначимо, що підсилюючі частини мови здатні надати виразу або реченню більш яскравого стилістичного забарвлення, що на інтуїтивному рівні буде прийматися значно швидше.

ВИСНОВКИ

У ході нашого дослідження було розглянуто поняття *«гендер»*, а саме соціально-рольовий статус, який відповідає за соціальні можливості в різних сферах життєдіяльності та відображає відмінності в поведінці; *«стереотип»*, що характеризується повторювальною думкою, яка стала загальноприйнятною і якої дотримуються і наслідують, та *«гендерні стереотипи»*, які прийнято вважати усталеними правилами поведінки представників різних гендерів.

Розгляд теоретичного матеріалу дав змогу простежити, що розуміння мови відбувається в контексті, де для передачі даних використовуються ознаки, а для прийняття – значення.

В ході дослідження теоретичного матеріалу, було виявлено, що соціативна, волюнтативна, референтна та кумулятивна функції мови впливають на створення поведінкових реакцій, через що слугують поширенню гендерної стереотипізації. Особливу роль відіграє кумулятивна функція мови, оскільки вона відповідає за збереження та передачу людських знань від покоління до покоління, що є ключовим аспектом під час розповсюдження гендерних стереотипів.

Систематизовано результати досліджень щодо класифікацій гендерних стереотипів, серед яких виокремлено категорії, які вказують на антиномію: стереотипи маскулінності / фемінності, стереотипи ролей (сімейних та професійних) та стереотипи зовнішності. Серед зазначених категорій визначаємо протилежності, які суперечать між собою.

Встановлено вплив на поширення гендерних стереотипів за допомогою сучасної літератури, культури та засобів масової інформації. Виявлено, що вербально такі способи розповсюдження гендерних стереотипів використовують наказовий спосіб.

З'ясовано, що більш стилістично забарвлені форми та звороти мови і мовлення характерні жінкам. На це впливають еволюційно-соціальні чинники, в ході яких жінки здебільшого займаються вихованням дітей, де навички комунікації відіграють важливу роль.

Як свідчать результати аналізу мовного емпіричного матеріалу, щодо трьох англомовних мелодраматичних телесеріалів “*Bridgerton*”, “*Emily in Paris*” та “*Anne with an E*”, виділяємо:

- 1) Цитований матеріал за 5 епізодами телесеріалу “*Bridgerton*” налічує 8 стилістичних засобів, які актуалізують гендерні стереотипи (включаючи гіперболу, епітети, метафору, контраст, повторення, анафори, епіфори та відокремлення) та виконують здебільшого наступні функції: акцентуація уваги, порівняння, показ антонімічних значень та перебільшення. Серед граматичної складової звертаємо увагу на пасивні конструкції, приклад II типу умовних речень та підсилюючі частини мови, що функціонують в якості підсилення ролей окремих частин мов та підкреслення важливої інформації;
- 2) Цитований матеріал за 5 епізодами телесеріалу “*Emily in Paris*” налічує 3 стилістичні засоби на поширення питання гендерних стереотипів (антитези, епіфори та обрамлення), функціями яких є демонстрація антонімічних лексем, домінантної та рецесивної позицій та підкреслення неможливості. Стосовно граматичної складової виділяємо підсилюючий прислівник, II ступінь порівняння прикметників, розділове питання та присвійний відмінок, які функціонують в якості підсилення ролей окремих частин мов, уточнення, отримання інформації та надання властивостей приналежності та володіння;
- 3) Цитований матеріал за 5 епізодами телесеріалу “*Anne with an E*” налічує 2 стилістичні засоби на розкриття проблеми гендерних стереотипів (повторення та анафору), які виконують такі функції як: акцентуація уваги та наголошення на заперечності. Говорячи про граматичну

складову, можна виокремити порівняльну конструкцію, підсилюючий прислівник, наказовий спосіб та зворотний займенник, функціями яких є демонстрація гендерної рівності, підсилення частини мови, показ домінантної позиції та наголошення на самостійності.

Детальний аналіз фактичного матеріалу дозволяє стверджувати, що неодноразова наявність прийому *повторення* стала підтвердженням значення терміну «стереотип», оскільки зазначений термін характеризується повторювальною думкою, яка стала загальноприйнятою. Це дає підстави вважати, що прийом *повторення* використовується з метою закріплення вживаних значень у свідомості реципієнтів – глядачів телесеріалів. Зазначимо також, що підсилюючі частини мови, які нерідко використовуються у мові телесеріалів, додані з метою надання залученим мовним засобам більш яскравого стилістичного забарвлення, що в свою чергу використовується сценаристами для привернення уваги глядачів під час передачі стереотипної інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СПИСОК ТЕОРЕТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аристотель. Політика. Переклад з давньогрецької Олександра Кислюка. Київ : Основи, 2000. 135 с.
2. Бем С. Лінзи гендеру : Трансформація поглядів на проблему нерівності статей Москва : РОССПЕН, 2004. 34 с.
3. Гаджиєва Р. Г. Динаміка гендерних стереотипів та їхній вплив на професійну самореалізацію особистості. Житомир : Видавничий Дім «Слово», 2000. 114 с.
4. Гірняк О. Г. Гендерні стереотипи у медійному інтернет-дискурсі. *Науковий журнал Львівського державного університету безпеки життєдіяльності «Львівський філологічний часопис»*, 2020. Вип. 8. С. 40–45.
5. Голуб Ю. І. Вступ до мовознавства : навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра професійного спрямування «Мова і література (англійська)». Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 15 с.
6. Горгота О. Гендерна ідеологія : Теорія гендеру у пост-фемінізмі. 2020. URL: <https://vsirazom.ua/cabinet/%D2%91enderna-ideologiya-teoriya-%D2%91enderu-u-post-feminizmi/> (дата звернення 17.11.2022).
7. Грей Дж. Чоловіки з Марсу, жінки з Венери. 1992. URL : <https://remontuk.com/choloviky-z-marsa-zhinky-z-venery-dzhon-hrey-onlayn-ukrayinskoju/> (дата звернення 15.11.2022).
8. Каменська Е. Н. Гендерний підхід в педагогіці. Вінниця, 2006. 176 с.
9. Клецина І. С. Психологія гендерних відносин : Теорія і практика. Алетейя, 2004. 408 с.

10. Кокнова Т. А., Овчарова Л. А. Особливості відображення гендерного стереотипу та його вплив на мовну діяльність особистості. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки*, 2019. Вип. 7. С. 27–29.
11. Кон І. С. Психологія статевих відмінностей. Питання психології. 1981. Вип. 2. С. 47–48.
12. Кравець Т. В. Гендерні стереотипи в сучасному українському масмедійному дискурсі. Київ : Наука, 2021. 19 с.
13. Лавриненко В. Н. Гендерні відмінності в комунікації. Актуальні проблеми мовознавства і літературознавства. Суми : СумДУ, 2006. 145 с.
14. Малій О. В. Історія стародавнього світу. Життя людей у первісні часи. Київ : Наука, 2000. 79 с.
15. Мархінін В. В. Антична Греція : Ідея гендерної рівності. Чернігів, 2016. Вип. 7. С. 23–48.
16. Матіос М. В. Гендерні стереотипи у мовному дискурсі. Львів : Піраміда, 2008. 48 с.
17. Мілль Дж. Про підлеглість жінки. Cambridge : Sociology of Education, 1896. С. 57–63.
18. Петрова Р. Г. Гендерологія і фемінологія : навчальний посібник. Чернівці, 2007. 232 с.
19. Платон. Держава. Переклад з давньогрецької Дзвінки Коваль. Київ : Основи, 2000. 256 с.
20. Плетка О. Т. Вивчення гендерних стереотипів студентської молоді. *Наукові записки інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України*. Київ, 2005. Вип. 6. С. 374–377.
21. Розумникова О. М. Гендер і професійна спрямованість студентів як фактори креативності. Львів : «Піраміда», 2002. 111 с.
22. Рябова Т. Б. Стереотипи та стереотипізація як проблема гендерних досліджень : Культура, 2003. С. 120–121.

23. Сизоненко А. В. Психологічні особливості гендерних стереотипів особистості. *Проблеми сучасної психології* : збірник наукових праць. Полтава, 2016. Вип. 31. 418 с.
24. Скнар О. Соціально-психологічне дослідження гендерних характеристик політичних лідерів. *Вісник Харківського національного університету*. Харків, 2006. С. 47–51.
25. Ткалич М. Г. Гендерна психологія. Навчальний посібник. Київ : Академвидавництво, 2011. С. 211–241.
26. Холод В. І. Цитати та афоризми. Вінниця, 2014. 16 с.
27. Шейко В. М. Історія художньої культури. Стародавній світ : підручник для студентів вузів мистецтва і культури. Харків : Харківська державна академія культури, 1999. 210 с.
28. Шибаршина О. Ю. Гендерні моделі міфологічних систем Європи і сучасність. Харків, 2014. Вип. 203. С. 85–87.
29. Butler J. *Gender Trouble : Feminism and the Subversion of Identity*, Routledge : New York, 2008. P. 57–59.
30. Butler, J. P. *Sex and Gender in Simone de Beauvoir's Second Sex*. Yale : French Studies, 1986. 54 p.
31. Carrington C. *No place like home : Relationships and family life among lesbians and gay men*. Chicago : Chicago University Press, 1999. 176 p.
32. Chanter T. *Gender : Key Concepts in Philosophy*. Continuum : Bloomsbury 2006. 164 p.
33. Deaux K. Lewis L. Structure of gender stereotypes : Interrelationships among components and gender label. *Journal of Personality and Social Psychology*. Washington, 1984. 67 p.
34. Deutscher P. *Yielding Gender*. London : Routledge, 2004. 224 p.
35. Doyle C. *The Fathers' Rights Movement : Extending Patriarchal Control Beyond the Marital Family*. Nova Publishers. New York, 2004. P. 61–62.

36. Elshtain G. *Public Man, Private Woman : Women in Social and Political Thought*. Princeton : Princeton University Press, 1981. 307 p.
37. Emilie Allan. *Gender and Crime : Toward a Gendered Theory of Female Offending*. Pennsylvania : Annual Reviews Inc., 1996. 459 p.
38. Fischer A. H. *Gender and emotion : Social psychological perspectives*. Cambridge : Cambridge University Press, 2000. P. 63–68.
39. Heilman E. Description and Prescription : How Gender Stereotypes Prevent Women's Ascent Up the Organizational Ladder. *Journal of Social Issues*. Chicago, 2001. P. 15–18.
40. Jamie N. Women and the Wild : Gender Socialization in Wilderness Recreation Advertising. *Gender Issues*. West Virginia, 2012. P. 39–40.
41. Kaufman G., Taniguchi H. Gender and marital happiness in later life. *Journal of Family Issues*. North Carolina, 2006. P. 735–738.
42. Lakoff R. *Language and Women's Place*. New York : Harper and Row, 1975. 83 p.
43. Lerner G. *The creation of patriarchy*. Oxford : Oxford University Press, 1986. 318 p.
44. Lippmann W. *Public opinion*. New York : Macmillan, 1921. 58 p.
45. News staff. URL : <https://vancouver.citynews.ca/2017/03/16/cbcs-anne-shows-darker-past-of-accidental-feminist-from-green-gables/> (дата звернення: 25.11.2022).
46. Talcott Parsons. *System of modern societies*, New Jersey : Prentice-Hall Inc., 1971. 149 p.
47. Williams C. *Reconstructive Feminism : Changing the Way We Talk About Gender and Work Thirty Years After the PDA*. California : Yale Journal of Law & Feminism, 2009. 104 p.
48. Wood J. *Gendered lives : Communication, gender and culture*. California : Wadsworth Pub., 2010. 37 p.

СПИСОК ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ

49. Словник української мови: в 11 томах. УРСР. Інститут мовознавства.
Київ : Наукова думка, 1978. 689 с.
50. Словник української мови: в 20 томах. Том 5 / за ред. В. Т. Бусел.
Ірпінь : Перун, 1998. 539 с.

ДОДАТОК А

Цитований матеріал за 5 епізодами мелодраматичного телесеріалу “*Bridgerton*”:

1. “I was able to **squeeze my waist** into the size of an orange and a half when I was Prudence’s age”.
2. “For **today** is the **day** when London’s marriage-minded **misses** are presented to Her Majesty the Queen”.
3. “My success on the marriage will influence all of my prospects. We will all need to find love **one day**”.
4. “**Daphne has bloomed exquisitely**, and as sooner she is taken from the market, the better for the other young ladies”.
5. “Someone must **guard** my **poor** sister from the bucks and pinks”.
6. “Siena, you have me. I will always protect you. I am looking out for you. I am protecting you. This is my duty”.
7. “I **shall not have you** making a life with a poet, heaven forbid”.
8. “**One day you will** understand. **One day you will** be more appreciative”
9. “Well, let us get you dressed”.
10. “You have no idea what it is to be a woman. What it might feel like to have one’s **entire life reduced to a single moment**. This is all I have been raised for. This is all I am. I have no other value. If I am unable to find a husband, I shall be worthless”.
11. “It should be noted that the duke **has been overheard** announcing to mamas everywhere that he has no plans of ever marrying”.
12. “Yet I suppose the duke can withstand such scrutiny, since he is after all, **a man**”.
13. “If your father was still here, Daphne would already have been matched. **The man** would have made an arrangement with an old friend. **The man** would

have done what was now necessary. So, you must ask yourself: Are you merely an elder brother or are you **the man** of this house?"

14. "Unlike you I cannot simply declare **I do not** wish to marry. **I do not** have such a privilege".
15. "**We shall** do what women do. **We shall** talk".
16. "Having a nice face and pleasant hair is not an **accomplishment**. Do you know what is an **accomplishment**? Attending university! If I were a man, I could do that".
17. "Suppose I want a different life, that I truly believe, I am **quite** capable of something more".
18. Anthony – Who knows if Wistledown is even a she? Eloise – Because she is simply too good to to be anyone but a man?

ДОДАТОК В

Цитований матеріал за 5 епізодами мелодраматичного телесеріалу “*Emily in Paris*”:

1. “I mean, **French men**, they love **older** women, you know? Look at their president. He’s **young**. He married his schoolteacher”.
2. Emily: Madeline’s pregnant. Douglas: Like your boss, Madeline? I thought she was **too old** to get pregnant.
3. “Perhaps you have something **to learn from us**, but I’m not sure if we have much **to learn from you**”.
4. Emily: Look, I wanna be part of the solution, not create problems. Silvie: Well, then you should listen **more** and talk **less**.
5. “You cost us time and money on the shoot yesterday with your questions”.
6. “You believe in happy endings, **don’t you? The knight on the white horse** is gonna come and save you from everything?”
7. “So, we follow this young elegant woman walking to work, and as she crosses the bridge, she becomes **every man’s** fantasy and desire”.
8. Emily: Men are objectifying women. They have the **power**. Antoine: No, she has the **power**. She is beautiful, which gives her more power.

ДОДАТОК С

Цитований матеріал за 5 епізодами мелодраматичного телесеріалу “*Anne with an E*”:

1. “We believe that a woman’s education is just **as important as a man’s**. My mother still believes it is scandalous for women to attend college”.
2. “Oh, I hope you’re a girl. You’ll be **a modern woman in a modern society**”.
3. “Good for you, Mrs. Cuthbert, for choosing a girl. It’s very **forward-thinking**”.
4. “The girl **should** stay home, and learn proper housekeeping until she marries. There’s **no need** for her to bother with an education. Every young woman **should** learn how to be a good wife”.
5. “I don’t agree with him. You’ve got a good and nimble mind, Anne. I don’t see, why you **should** limit it. In my day, we didn’t get to choose. I think you **should** make your own decision”.
6. Billy: Girls are so useless. Guess you should have stayed home in the kitchen, eh? **Go home and bake cookies!** Why don’t you shove off, and **leave the men to their work?** Anne: Why don’t you give me that hanger and I’ll finish the job **myself**, if you’re too busy being a bully to get it down?

SUMMARY

The presented paper is dedicated to the analysis of such a topical problem as verbalizational features of gender stereotypes in English-speaking melodramatic TV series.

The object of the work can be defined as gender stereotypes.

The main aim of the paper consists of analysis of lexical connections denoting gender stereotypes. Therefore, formation of methods to overcome gender stereotypes on the example of the vocabulary of English-speaking melodramatic TV series. It determined the accomplishment of such objectives as:

- profound analysis of the main approaches to the study of the concept of “gender stereotypes”;
- distinguishing gender stereotypes’ features and their role in modern media;
- investigation of the influence of stereotypes in language on the consciousness of mankind;
- analysis of the lexical units of modern melodramatic TV series “Bridgerton”, “Emily in Paris”, “Anne with an E” for the presence of gender stereotypes.

The definition of a “gender stereotypes” is offered in the work. Stylistic devices as antithesis and repetition serve as a linguistic emphasis of gender stereotypes. The use of feminine forms, both in the English language (using the suffix *-ess* or adding the word *woman*), and in the Ukrainian language (using the suffixes *-ка, -иця, -иня, -еса*) affect the reduction of the role of gender stereotypes verbally. Popularization of stereotypes is caused by the linguistic aspect of mass media, literature, advertising, song texts, and films. The use of stylistic devices is widely spread: mostly comparisons, epithets, anaphors, and epiphoras, and grammatical constructions: mainly passive constructions and reinforcing parts of speech (adjectives and adverbs).

Key words: *gender, stereotype, lexeme, verbalization, stylistic device, grammatical construction*

**Декларація
академічної доброчесності
здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ**

Я, Уляник Анастасія Юріївна, студентка 2 курсу магістратури, форми навчання денної, факультету іноземної філології, спеціальність 035 Філологія, освітньо-професійна програма Мова і література (англійська), адреса електронної пошти (anastasia.ulyanik@gmail.com),

- підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Особливості вербалізації гендерних стереотипів в англійськомовних мелодраматичних телесеріалах» відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата 12.12.2022

_____

Уляник А. Ю.